

**UCHWAŁA NR LXXVII/601/2023  
RADY GMINY JASŁO**

z dnia 28 września 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021 –2025”.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 roku poz. 40 z późn. zm. ) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.)

**Rada Gminy Jasło uchwala co następuje**

§ 1. Przyjmuje się „Aktualizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021 - 2025” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jasło.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXXVIII/292/2021 Rady Gminy Jasło z dnia 30 marca 2021 roku w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021 - 2025”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy  
Jasło

**Józef Dzedzic**

**AKTUALIZACJA STRATEGII  
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW  
SPOŁECZNYCH  
NA TERENIE  
GMINY JASŁO  
NA LATA 2021-2025**





## SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI .....	1
I. Wprowadzenie.....	4
1. Metodyka opracowywania Strategii .....	5
2. Kontekst planowania strategicznego .....	6
3. Podstawy prawne.....	7
Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka .....	8
Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom.....	8
Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego.....	9
Akty prawne normujące aspekty finansowe.....	9
4. Spójność z dokumentami strategicznymi .....	10
4.1. Dokumenty europejskie.....	10
4.2. Dokumenty krajowe .....	11
4.3. Dokumenty regionalne .....	13
4.4. Dokumenty lokalne .....	13
II. Charakterystyka gminy Jasło.....	13
1. Położenie gminy Jasło .....	13
2. Sytuacja demograficzna.....	14
3. Kapitał społeczny i gospodarczy .....	17
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne .....	17
3.2. Rynek pracy.....	21
3.3. Wychowanie i edukacja .....	22
4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna .....	25
5. Kultura, sport i rekreacja .....	27
6. Opieka zdrowotna.....	28
7. Bezpieczeństwo publiczne.....	28
8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych .....	29
8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami .....	29
8.2. Pomoc społeczna .....	31
8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	36
III. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	37
1. Dziedziny planowania strategicznego .....	38
1.1. Wspieranie rodziny .....	38



1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych .....	44
1.3. Zdrowie psychiczne.....	48
1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.....	51
1.5. Przeciwdziałanie przemocy domowej .....	58
1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów .....	65
1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	71
1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa .....	76
1.9. Problem przestępczości .....	83
2. Analiza SWOT .....	86
3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych .....	88
4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii .....	89
5. Ramy finansowe .....	90
6. System wdrażania Strategii .....	92
7. Monitoring .....	92
8. Ewaluacja.....	93
8.1. Zakres ewaluacji.....	93
8.2. Sposób ewaluacji.....	94
8.3. Narzędzia ewaluacji .....	94
8.4. Okres ewaluacji .....	94
9. Ocena ryzyka .....	94
IV. Wnioski i podsumowanie .....	96
V. Bibliografia.....	98
VI. Spis wykresów, tabel i rysunków .....	99
Spis wykresów.....	99
Spis tabel.....	101
Spis rysunków.....	102



## Wykaz skrótów:

**UG** – Urząd Gminy

**GOPS** – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

**NGO** – (ang. Non-government organization) – organizacja pozarządowa

**PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

**NFZ** – Narodowy Fundusz Zdrowia

**KPP** – Komenda Powiatowa Policji

**OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna

**POZ** – Podstawowa Opieka Zdrowotna

**PUP** – Powiatowy Urząd Pracy

**SPM– GZOZ** – Samodzielny Publiczny Miejsko–Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej

**GUS** – Główny Urząd Statystyczny

**GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

**KBPN** – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

**PARPA** – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

**GZI** – Gminny Zespół Interdyscyplinarny

**DPS** – Dom Pomocy Społecznej

**BP** – Biblioteka Publiczna

**GOK** – Gminny Ośrodek Kultury

**PCK** – Polski Czerwony Krzyż

**PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie



## I. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021–2025<sup>1</sup> jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Jasło. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej. Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”<sup>2</sup>.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście, planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- ✓ wspieranie rodziny,
- ✓ wsparcie osób niepełnosprawnych,
- ✓ zdrowie psychiczne,
- ✓ profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- ✓ przeciwdziałanie przemocy domowej,
- ✓ aktywność i integrację społeczną seniorów,
- ✓ promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- ✓ wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- ✓ problem przestępczości.

<sup>1</sup> Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021–2025” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

<sup>2</sup> Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.



Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Jasło.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

## 1. Metodyka opracowywania Strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej<sup>3</sup>. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Jasło zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

<sup>3</sup>Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).



Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

## 2. Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Jasło jest przyjęta uchwałą nr XLVIII/334/2013 Rady Gminy Jasło z dnia 27 grudnia 2013 r. Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jasło na lata 2014–2020. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej oraz wyznaczającym najogólniejszą wizję Gminy w przyszłości – pożądaną obraz do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem Strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Gminy Jasło. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.





### 3. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1526 ze zm.) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka* – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, *ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*<sup>4</sup>.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571).

<sup>4</sup> Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.



---

### **Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka**

---

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.),
2. ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 615 ze zm.);
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.);
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561, ze zm.);
5. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327, ze zm.).
6. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1577);
7. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329 ze zm.);
8. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r., poz. 1205 ze zm.);

---

### **Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom**

---

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 172),
3. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2123).



---

**Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia  
oraz wsparcia socjalnego**

---

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100, ze zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, ze zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2241),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 802),
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2021 ze zm.),
7. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
8. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
9. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

---

**Akty prawne normujące aspekty finansowe**

---

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2267),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.),



## 4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021–2025 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

### 4.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;



- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa<sup>5</sup>.

## 4.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021–2025 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- ✓ **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, która ukazuje główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa, a jej głównym celem jest poprawa jakości życia Polaków. Według Długookresowej Strategii Rozwój Polski powinien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny: w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz w obszarze efektywności i sprawności państwa.
- ✓ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Polityka regionalna w perspektywie do 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych

<sup>5</sup> Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.



obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. KSRR proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.

- ✓ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*<sup>6</sup>. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
  
- ✓ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
  
- ✓ **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

<sup>6</sup> Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.



### 4.3. Dokumenty regionalne

---

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło są: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego 2014–2020 oraz Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2016–2022.

### 4.4. Dokumenty lokalne

---

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Jasło przyjęta *Strategia Rozwoju Gminy Jasło na lata 2014–2020*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

## II. Charakterystyka gminy Jasło

### 1. Położenie gminy Jasło

Gmina Jasło jest położona w województwie podkarpackim i stanowi część powiatu jasielskiego. Od północy graniczy z gminami Kołaczyce i Brzyska oraz gminą Frysztak leżącą w powiecie strzyżowskim, od wschodu z gminami Wojaszówka i Jedlicze z powiatu krośnieńskiego, od południa z gminami Tarnowiec i Dębowiec, od zachodu na krótkim odcinku z gminą Lipinki z powiatu gorlickiego oraz z gminą Skołyszyn. W skład gminy wchodzi 18 miejscowości, które tworzą 17 jednostek pomocniczych – sołectw: Bierówka, Brzyście, Chrzastówka, Gorajowice, Jareniówka, Kowalowy, Łaski – Sobniów, Niegłowice, Niepla, Osobnica, Opacie, Szebnie, Trzcinią, Warzyce, Wolica, Zimna Woda i Żółków. Obszar Gminy wynosi 93,1 km<sup>2</sup> i stanowi 13% powierzchni powiatu.



Rysunek 1. Położenie Gminy Jasło na tle sąsiednich gmin



Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasło na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022

## 2. Sytuacja demograficzna

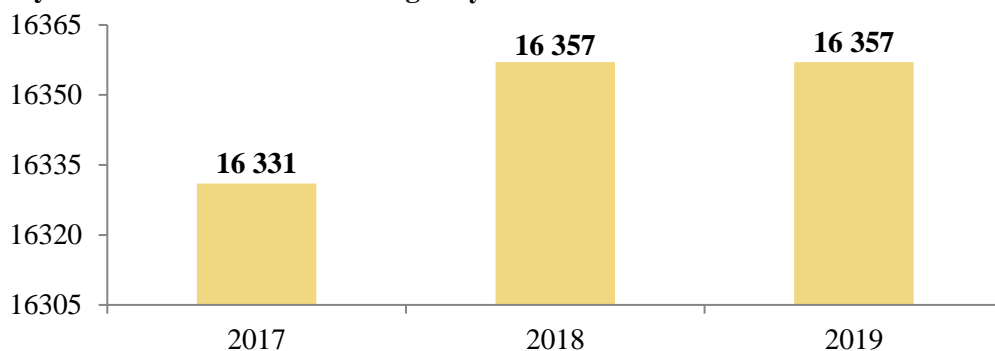
Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Jasło zamieszkuje 16 357 osób (stan na 31 XII 2019 roku). Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba mieszkańców Gminy utrzymuje się na stałym poziomie (16 357), natomiast względem 2017 roku wzrosła o 0,2%. Szczegółowe dane na przestrzeni lat 2017–2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.





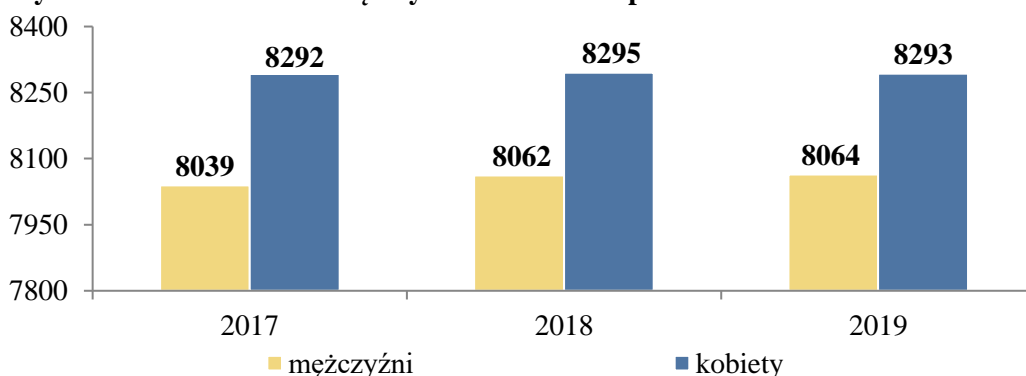
**Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Jasło w latach 2017–2019**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę jest nieznacznie mniejsza od liczby kobiet, które stanowią 50,7% ogólnej liczby ludności (8293 kobiety), natomiast mężczyźni 49,3% (8064 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 103, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety. Na poniższym wykresie można zauważyć, że w latach poprzednich liczba kobiet była zawsze większa od liczby mężczyzn.

**Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn w Gminie na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

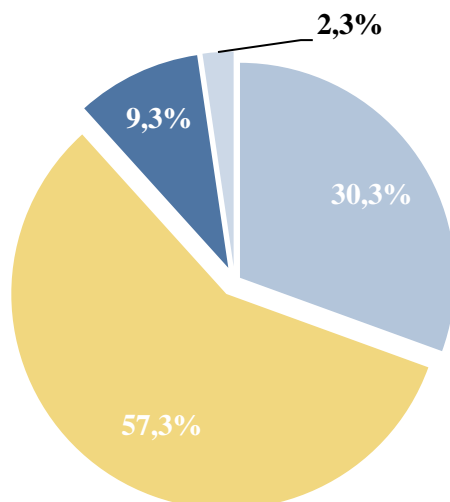
Mieszkańcy gminy Jasło zawarli w 2019 roku 69 małżeństw, co oznacza, że na 1000 mieszkańców zawarto 4,2 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość mniejsza, na terenie całego kraju wynosi bowiem 4,8. W stosunku do 2017 roku można zauważyć spadek liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w Gminie (6,4).

Stan cywilny mieszkańców gminy Jasło według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 30,0% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 57,3% żyje w małżeństwie,
- 9,3% to wdowy/wdowcy,
- 2,3% mieszkańców jest po rozwodzie.



Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców Gminy według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.



■ kawalerowie/panny ■ żonaci/zamężne ■ wdowcy/wdowy ■ rozwiedzeni/rozwidzione

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Jasło ujemny i wynosi  $-5$  (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu  $-0,31$  na 1000 mieszkańców. Jest to wartość większa w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi  $-0,9$ . Na przestrzeni lat 2017–2019 przyrost naturalny w gminie Jasło ulegał wahaniom, bowiem w 2017 roku przyjmował on wartość równą  $-40$ , w roku następnym zwiększył się do 1, natomiast w 2019 ponownie spadł do wartości ujemnej ( $-5$ ). Na przestrzeni ostatnich trzech lat przyrost naturalny w Gminie przyjmował wartość ujemną w 2017 i 2019 roku.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	144	145	144
zgony	184	144	149
przyrost naturalny	$-40$	1	$-5$

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w gminie Jasło według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 14,4% jest w wieku przedprodukcyjnym – 14 lat i mniej;
- 66,4% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 15–59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15–64;
- 19,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej).



Poniższa tabela przedstawia udział ekonomicznych grup wieku w gminie Jasło w ogólnej liczbie ludności. Na przestrzeni lat 2017–2019 można zauważyć stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, a jednocześnie spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w omawianym okresie utrzymywał się na stałym poziomie.

**Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2017–2019**

	2017	2018	2019
wyszczególnienie	%	%	%
wiek przedprodukcyjny	14,4	14,4	14,4
wiek produkcyjny	67,3	66,9	66,4
wiek poprodukcyjny	18,4	18,7	19,3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

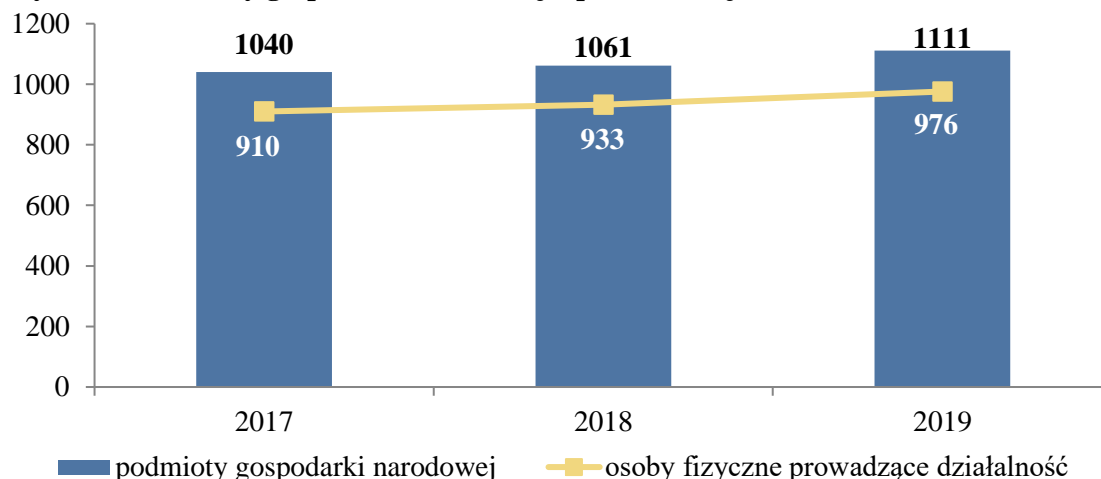
### 3. Kapitał społeczny i gospodarczy

#### 3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Jasło pod koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1111 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 976. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 933, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 1061. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie wzrosła o 7%. Szczegółowe dane przedstawia wykres 4.



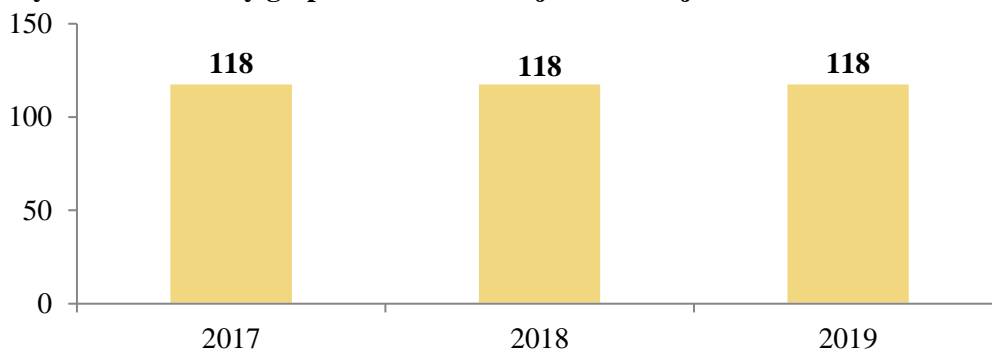
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017–2019



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowano 118 nowych podmiotów gospodarki narodowej. W latach 2017–2019 ich liczba utrzymywała się na stałym poziomie, co przedstawia wykres poniżej.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017–2019



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Jasło według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0–9 pracowników – jest ich 1073 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10–49 pracowników jest w Gminie 35, natomiast średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50–249 pracowników – 3.



**Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Jasło według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami gminy są w szczególności:

- dochody własne (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych);
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami gminy mogą być również:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

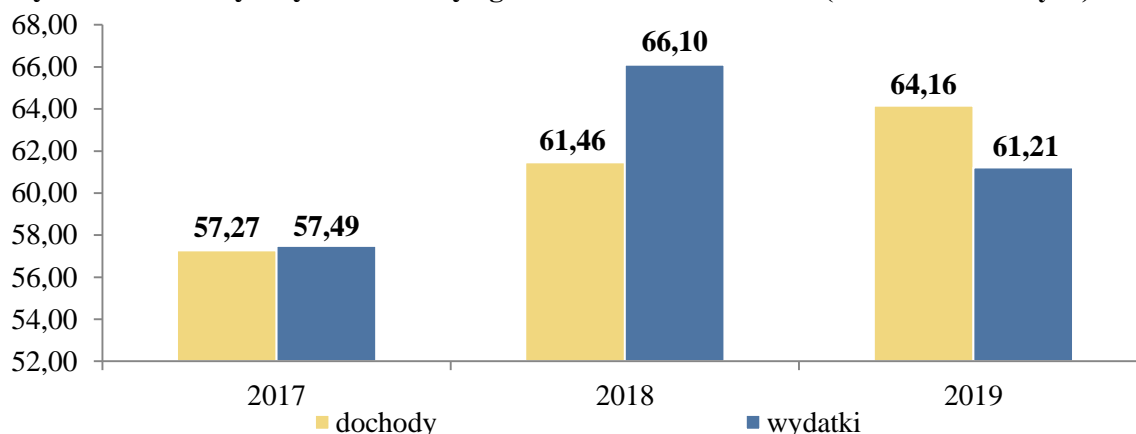
Wydatki gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).



Poniższy wykres przedstawia strukturę finansów publicznych gminy Jasło na przestrzeni lat 2017–2019. Można zauważyć, że w omawianym okresie dochody ogółem charakteryzuje tendencja wzrostowa – zwiększyły się o 12%. Inaczej prezentuje się kwestia wydatków, bowiem w latach 2017-2018 znacznie wzrosły, z kolei w 2019 roku odnotowano ich gwałtowny spadek. Jednocześnie w przedmiotowym roku dochody Gminy przewyższały jej wydatki, z kolei w latach ubiegłych wydatki utrzymywały się na wyższym poziomie niż dochody.

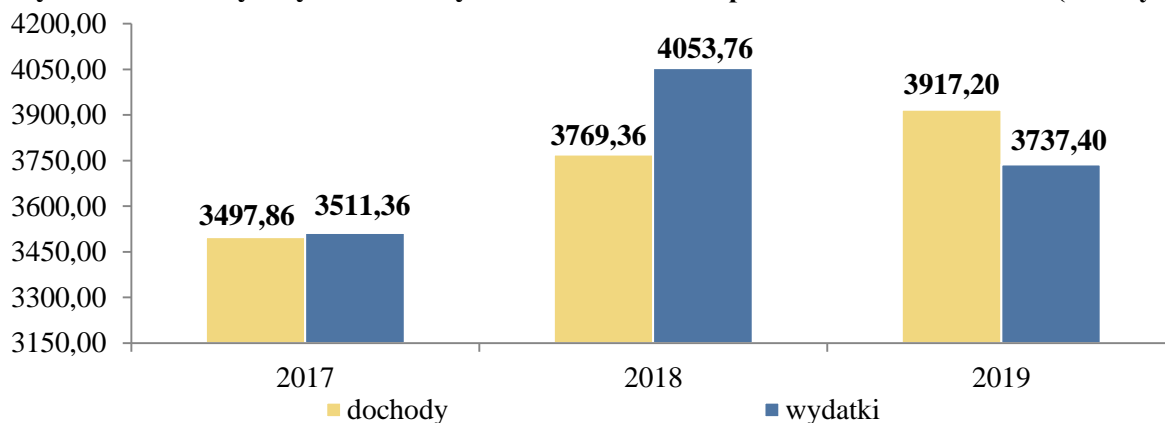
**Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017–2019 (w milionach złotych)**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Podobnie kształtuje się struktura finansów w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy. Dochody w 2019 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 3917,20 zł, z kolei wydatki w przedmiotowym roku, kształtowały się na wyższym poziomie – 3737,40 zł. Na przestrzeni lat 2017–2019 nastąpił wzrost opisywanych dochodów, a w 2019 roku zmniejszyły się wydatki w tym zakresie. Należy zauważyć, że na przestrzeni 2017–2018 roku wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszaru omawianej jednostki terytorialnej przewyższały jej dochody.

**Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017–2018 (w złotych)**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

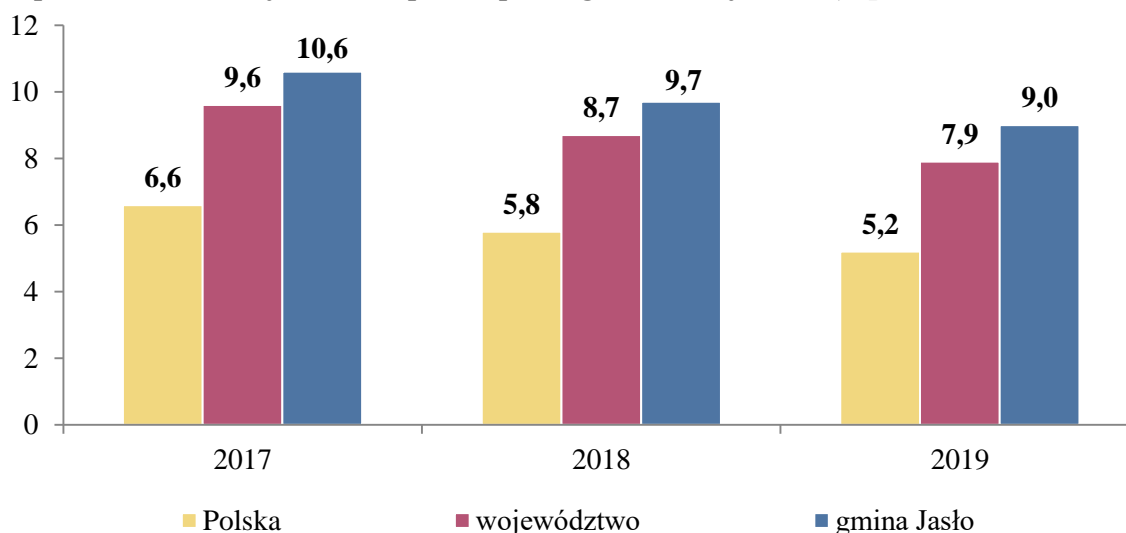


### 3.2. Rynek pracy

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Jasło w 2019 roku wynosiła 9,0%, a więc była wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie podkarpackim (7,9%) i znacznie wyższa niż w całej Polsce (5,2%). Od 2017 roku stopa bezrobocia w Gminie uległa zmniejszeniu, podobnie jak miało to miejsce w województwie i na terenie całego kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

**Wykres 8. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019 w porównaniu do województwa podkarpackiego oraz całej Polski (w procentach)**



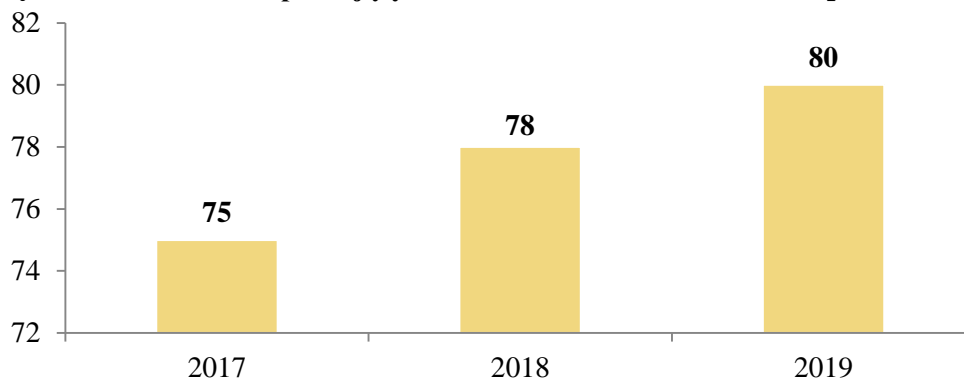
Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Jasło na 1000 mieszkańców pracowało 80 osób<sup>7</sup>. Wszystkich pracujących w przedmiotowym roku było 1303 osoby. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć należy zaznaczyć, że odsetek pracujących mężczyzn był wyższy od odsetka kobiet, bowiem mężczyźni stanowili 52% wszystkich pracujących (678 osób), natomiast kobiety 48% (625 osób).

<sup>7</sup> Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.



Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

### 3.3. Wychowanie i edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku **struktura wykształcenia** mieszkańców gminy Jasło przedstawia się następująco:

- 13,2% – wykształcenie wyższe,
- 2,8% – wykształcenie policealne,
- 10,9% – średnie ogólnokształcące,
- 17,9% – średnie zawodowe,
- 26,3% – zasadnicze zawodowe,
- 6,0% – gimnazjalne,
- 21,9% – podstawowe ukończone,
- 1,1% – zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej<sup>8</sup>.

W porównaniu do całego województwa podkarpackiego (15,7%) mieszkańcy Gminy mają niższy poziom wykształcenia (13,2%). Wśród kobiet mieszkających w Gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (24,4%) oraz zasadnicze zawodowe (18,9%). Przeważająca część mężczyzn ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,2%) oraz podstawowe ukończone (19,2%)<sup>9</sup>.

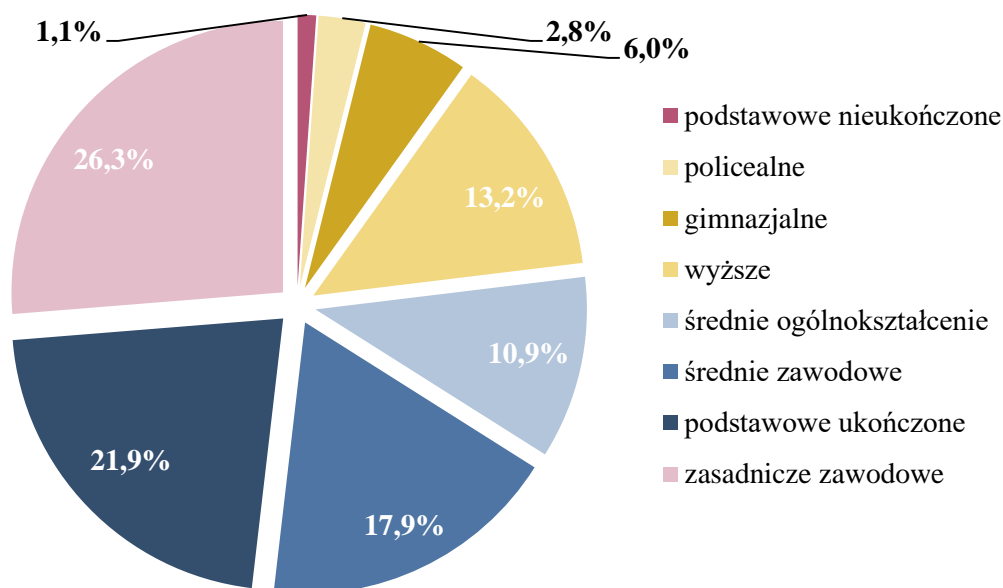
<sup>8</sup> <https://www.polskawliczbach.pl>

<sup>9</sup> Tamże.





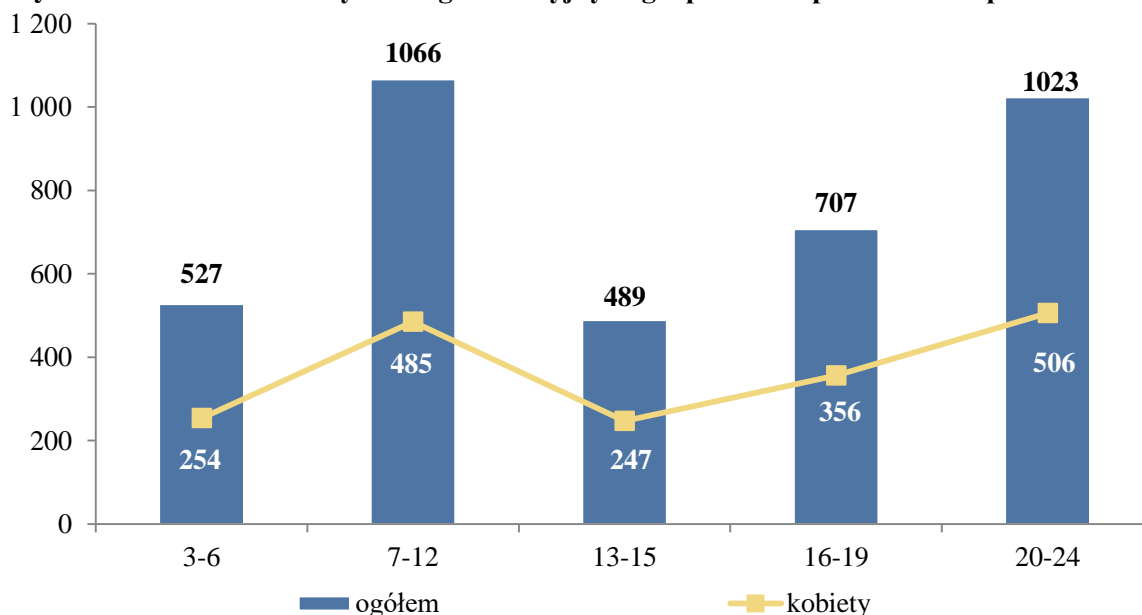
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 roku



Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3–24 lata) w 2019 roku było 3812 mieszkańców gminy Jasło. Rozpatrując kwestię ludności z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7–12 lat (1066 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20–24 lata (1023 osoby), natomiast na trzecim mające 16–19 lat (707 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>



W roku 2019 gmina Jasło była organem prowadzącym dla następujących szkół podstawowych:

- Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Jareniówce,
- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Niepli,
- Szkoły Podstawowej im. Macieja Rataja w Opaciu,
- Szkoły Podstawowej Nr 1 im. św. Jana Kantego w Osobnicy,
- Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Wincentego Witosa w Osobnicy,
- Szkoły Podstawowej im. Stefanii Sempołowskiej w Szebniach,
- Szkoły Podstawowej im św. Jana Kantego w Trzcinity,
- Szkoły Podstawowej im. ks. Piotra Skargi w Warzycach<sup>10</sup>.

W przedmiotowym roku na terenie Gminy opieką przedszkolną objętych było łącznie 286 dzieci w wieku między 2,5 do 6 lat, które uczęszczały do oddziałów przedszkolnych działających przy szkołach podstawowych oraz dwóch przedszkoli niepublicznych prowadzonych przez inne organy – Ochronkę Zgromadzenia Sióstr Służebniczek BDNP oraz Przedszkole Maluszkowo w Osobnicy.

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie

<sup>10</sup> Raport o stanie Gminy Jasło za 2019 rok.

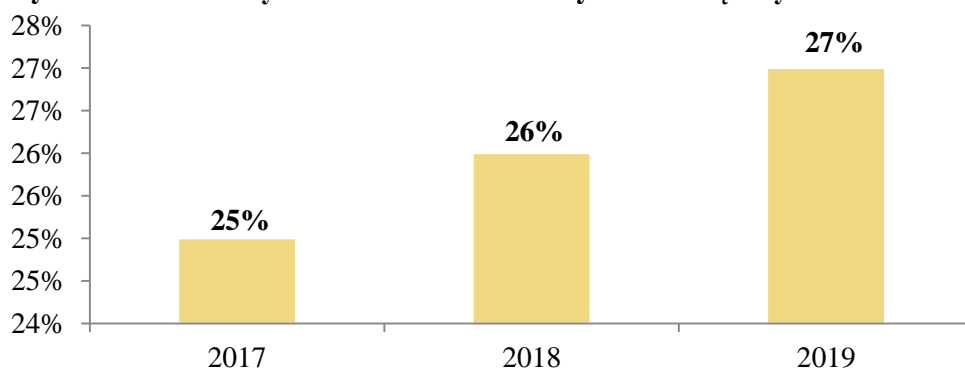


w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego<sup>11</sup>.

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 14 314 098,85 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 17 498 916,95 zł, natomiast w 2019 roku Gmina poniosła wydatki z tym związane w wysokości 16 806 918,04 zł.

Można zauważyć, że co roku na oświatę i wychowanie przeznaczona zostaje znaczna kwota, która w omawianym roku stanowiła 27% ogółu wydatków w Gminie. Udział wydatków w tym zakresie na przestrzeni ostatnich trzech lat ulegał stopniowemu wzrostowi –względem 2017 roku zwiększył się o 2 pp.

**Wykres 12. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017–2019**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

#### 4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Jasło to łącznie 4617 budynków mieszkalnych (stan na koniec 2019 roku), w tym 3 nieruchomości stanowią lokale socjalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 86,6 m<sup>2</sup>, co jest wartością znacznie większą w porównaniu do całego województwa podkarpackiego, gdzie kształtowała się na poziomie 82,2 m<sup>2</sup>. Na przestrzeni lat 2017–2019 można zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie wzrost ogólnej liczby nieruchomości. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela 3.

<sup>11</sup> <http://sejm.gov.pl>



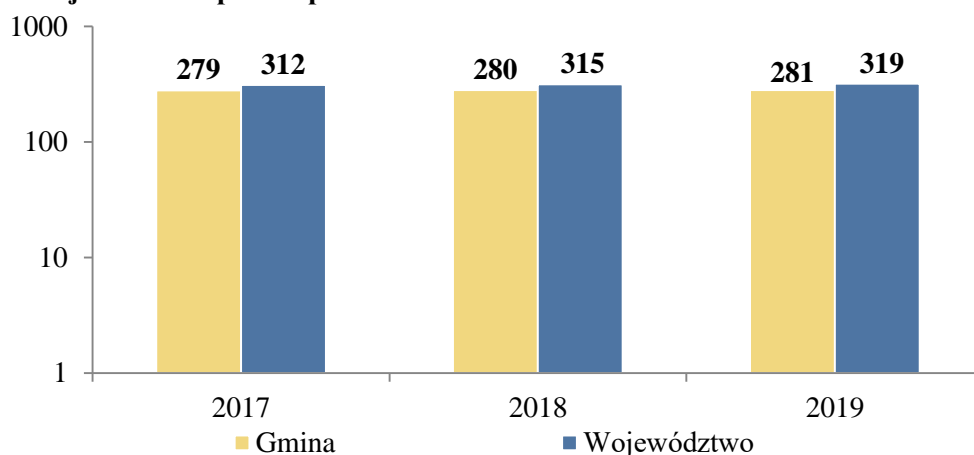
**Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019**

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba budynków mieszkalnych	4466	4489	4617
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m <sup>2</sup> )	86,2	86,5	86,6
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	35	19	0
kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych (w zł)	5213	3193	0
liczba lokali socjalnych	2	3	3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadających na każdych 1000 mieszkańców w Gminie jest mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie podkarpackim. W gminie Jasło jest to 281 mieszkań na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie – 319. Jednocześnie można zauważyć, że w ostatnich trzech latach wzrosła liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców zarówno w Gminie, jak i w całym województwie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

**Wykres 13. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców Gminy oraz w województwie podkarpackim w latach 2017–2019**



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W tabeli nr 4 został przedstawiony odsetek ogółu ludności korzystających z instalacji techniczno–sanitarnych w gminie Jasło według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2017–2019. Z danych wynika, że w omawianym roku z wodociągu korzystało 33,9% mieszkańców, z kanalizacji – 81,1%, natomiast gaz użytkowało 88,7% osób. Odsetek korzystających z instalacji techniczno–sanitarnych na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymywał się na względnie stałym poziomie.



**Tabela 4. Korzystający z instalacji techniczno-sanitarnych w % ogółu ludności w latach 2017–2019 (w procentach)**

rodzaj instalacji	2017	2018	2019
wodociąg	31,9	34,5	33,9
kanalizacja	80,5	80,8	81,1
gaz	88,2	88,7	88,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

## 5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi głównie **Gminny Ośrodek Kultury w Jaśle**, którego siedziba mieści się w domu ludowym w Brzyściu. Jednym z priorytetowych zadań GOK-u jest rozwijanie zdolności i zainteresowań dzieci oraz młodzieży, w związku z czym w 2019 roku m.in. organizowano działalność 16 świetlic wiejskich funkcjonujących na terenie Gminy. W ich ofercie znajdowały się ciekawe zajęcia warsztatowe, sportowe, plastyczne, konkursy i maratony. Dodatkowo instruktorzy udzielali pomocy w odrabianiu lekcji, a także przygotowywaniu szkolnych prac i projektów<sup>12</sup>.

W roku przedmiotowym w ramach Ośrodka działało 11 grup muzyczno-artystycznych, w tym: kapela ludowa *Trzcinicoki*, Młodzieżowy Zespół Taneczny Jutrzenka, Chór Cecylianum z Osobnicy, Cantate Deo z Osobnicy, Laurenti z Warzyc i Chór z Gorajowic, Orkiestra Dęta GOK Jasło z Osobnicy, Dziecięcy Zespół Taneczny Sprytnie Dzieciaki z Niegłowic, a także Ognisko Muzyczne z Osobnicy<sup>13</sup>.

W dziedzinie kultury i rozrywki na terenie Gminy działa również **Gminna Biblioteka Publiczna** (biblioteka główna wraz z 3 filiami bibliotecznymi). Zakres działań placówki obejmuje gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, a także prowadzenie działalności czytelniczej, edukacyjnej, informacyjnej i kulturalnej. Placówka udostępniania zróżnicowany księgozbiór, dostęp do szerokopasmowego Internetu, katalogu on-line na własnych serwerach oraz MAK+ z możliwością rezerwacji zbiorów i powiadamiania czytelników zalegających. Cyklicznie organizuje ona imprezy o charakterze patriotycznym, kultywuje tradycje regionalne, a także przeprowadza konkursy.

<sup>12</sup> Raport o stanie Gminy Jasło za 2019 rok.

<sup>13</sup> Tamże.



## 6. Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Miejsko–Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jaśle świadczący usługi zdrowotne oraz będący podmiotem leczniczym, którego organem zarządzającym jest Gmina. Nadrzędnym celem Zakładu jest podejmowanie działań na rzecz ochrony oraz poprawy stanu zdrowia ludności, a także popularyzowanie zachowań prozdrowotnych. W ramach przysługujących mu zadań udziela pacjentom ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

Do struktury organizacyjnej SPM–GZOZ należą przychodnie w Jaśle – przy ul. Mickiewicza, ul. Baczyńskiego i ul. 3 Maja oraz 2 wiejskie ośrodki zdrowia: w Osobnicy i Szebniach. Dodatkowo działalność prowadzą 2 gabinety rehabilitacji: w Osobnicy i Bierówce.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Jasło w 2019 roku na 1 przychodnię przypadało 8719 mieszkańców. Jest to wartość znacznie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła 2767. W ramach POZ w 2019 roku udzielono 1,0 porady w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co stanowi mniejszą wartość w porównaniu do całego powiatu jasielskiego (4,4).

**Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu jasielskiego w 2019 roku**

wyszczególnienie	Gmina	Powiat
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	8179	2767
porady Podstawowej Opieki Zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	1,0	4,4

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

## 7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Na terenie Gminy o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Jaśle. Współpraca prowadzona jest w obszarze realizacji szeregu programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania popełnianiu przestępstw, a także wsparcia finansowego działalności Policji.



Na obszarze Gminy działa 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które działają w miejscowościach: Bierówka, Chrzastówka, Gorajowice, Łaski, Niepla, Osobnica, Szebnie, Trzcinica, Warzyce, Wolica, Zimna Woda i Żółków. Istniejące jednostki OSP w pełni zabezpieczają potrzeby Gminy w zakresie prowadzenia akcji ratowniczo gaśniczych, likwidowania zagrożeń oraz pomocy mieszkańcom.

W kolejnej tabeli przedstawiono zestawienie porównawcze udziału jednostek OSP w akcjach ratowniczo-gaśniczych w 2019 roku. Można zauważyć, że w omawianym roku najczęściej interweniowały OSP Osobnica oraz OSP Trzcinica i w większości przypadków były wzywane w sprawie miejscowych zagrożeń. Szczegółowe dane przedstawia tabela 6.

**Tabela 6. Zestawienie porównawcze pożarów i miejscowych zagrożeń na terenie gminy Jasło w 2019 roku**

Nazwa OSP	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Falszywy alarm	Ogółem
OSP Bierówka	4	8	1	13
OSP Chrzastówka	2	12	0	14
OSP Gorajowice	0	5	0	5
OSP Łaski	5	3	0	8
OSP Niepla	3	9	0	12
OSP Osobnica	83	82	0	165
OSP Szebnie	2	19	0	21
OSP Trzcinica	15	112	0	127
OSP Warzyce	15	50	2	67
OSP Zimna Woda	3	8	0	11
OSP Żółków	4	20	1	25

Źródło: Raport o stanie Gminy Jasło za 2019 rok

## 8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

### 8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku<sup>14</sup>. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej,

<sup>14</sup> <https://poradnik.ngo.pl>



artystycznej czy religijnej”<sup>15</sup>. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem<sup>16</sup>.

W gminie Jasło funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych, należą do nich:

- ✓ Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Warzyce,
- ✓ Ludowy Klub Sportowy Wisłoka Niegłowice,
- ✓ Ludowy Klub Sportowy Sparta Osobnica,
- ✓ Gminny Klub Sportowy Team 17,
- ✓ Ludowy Klub Sportowy Warzyce,
- ✓ Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Technik Trzcinica,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Cebulka”,
- ✓ Stowarzyszenie „Trzcinica Razem”<sup>17</sup>.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Jasło z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok*. Cel główny ściśle wiązał się z pełniejszym potrzeb społecznych mieszkańców oraz poprawy ich jakości życia. Wśród priorytetowych zadań w 2020 roku określono dziedziny współpracy w zakresie: przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, udzielenia pomocy żywnościowej najbardziej potrzebującym, podejmowania działań na rzecz niepełnosprawnych, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, promocji zdrowia oraz działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym<sup>18</sup>.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji,

<sup>15</sup> J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

<sup>16</sup> M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

<sup>17</sup> <https://www.gminajaslo.pl/dla-mieszkanca/sport/kluby-sportowe>

<sup>18</sup> Program współpracy Gminy Jasło z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok.





w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej.

Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

## 8.2. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Jasło jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Wsparcia i pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- bezradności w sprawach opiekuńczo–wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo–wychowawcze,
- trudności integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,



- klęski żywiołowej lub ekologicznej<sup>19</sup>.

Świadczeniami pomocy społecznej realizowanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie Gminy są:

- świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy;
- świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenia zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i ośrodka wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, kierowanie do domów pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadania własne i zlecone w zakresie ustalonym ustawami i aktami wykonawczymi do ustaw oraz uchwałami Rady Gminy na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, wymienionych w Rozdziale I, podrozdziale 3 „Podstawy prawne” (s. 7-10).

W 2019 roku w obszarze pomocy społecznej poniesiono wydatki na łączną kwotę 3 326 617,27 zł. W 2018 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 3 433 515,19 zł, natomiast w 2017 roku poniesiono koszty z tym związane w kwocie 3 545 271,63 zł.

Na dzień 31.12.2019 roku w GOPS w Jasle było zatrudnionych 17 osób, w tym 8 pracowników socjalnych i 1 asystent rodziny. Oprócz stałej kadry zatrudniano również 5 pracowników: do obsługi informatycznej, obsługi prawnej, specjalistę ds. BHP, specjalistę ds. przemocy oraz sprzątaczkę<sup>20</sup>.

Niezbędnym elementem dla procesu standaryzacji usług socjalnych i społecznych jest dbałość o rozwój, proces kształcenia i samokształcenia służb pomocowych poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach, konferencjach, zapoznanie się ze specjalistyczną literaturą oraz wymiana doświadczeń. W trosce o jakość świadczonych usług, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jasle, pracownicy podnosili swoje kwalifikacje biorąc udział w wielu specjalistycznych szkoleniach, seminariach i konferencjach poświęconych pomocy

<sup>19</sup> Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

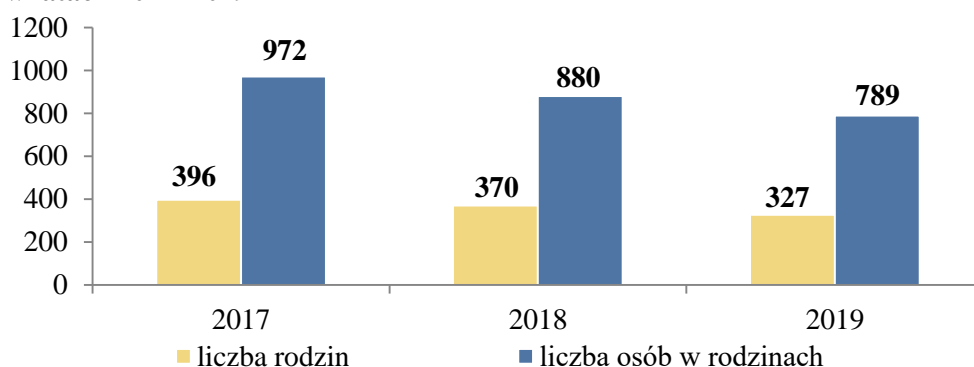
<sup>20</sup> Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019.



społecznej, przemocy domowej, świadczeniom rodzinnym i pieczy zastępczej, a także księgowości, sprawom kadrowym i innym niezbędnym do prawidłowego wykonywania zadań wynikających ze statutu Ośrodka<sup>21</sup>.

Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się. W 2017 roku z pomocy skorzystało 972 rodziny, w roku następnym o 7% mniej, natomiast w 2019 roku ich liczba spadła o kolejne 12%. W latach 2017–2019 zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej – z 972 w 2017 roku do 789 w 2019. Szczegółowe dane prezentuje wykres nr 14.

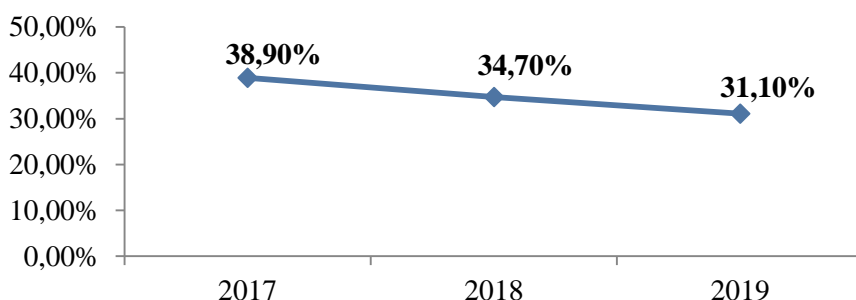
**Wykres 14. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2017–2019**



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017–2019 wartość omawianego wskaźnika uległa zmniejszeniu – z 38,90% w 2017 roku, do 31,10% w 2019 roku. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na wykresie 15.

**Wykres 15. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017–2019

Poniżej przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz płeć na przestrzeni ostatnich trzech lat. Z danych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym

<sup>21</sup> Tamże.



(278 osób). Znaczną część stanowiła również grupa osób w wieku przedprodukcyjnym (178 osób). W porównaniu do 2017 roku ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 20%. Ponadto można zauważyć, że w przedmiotowym roku liczba korzystających z pomocy społecznej kobiet była nieznacznie większa od liczby mężczyzn (kobiety – 265, mężczyźni – 244), podobnie jak miało to miejsce w latach ubiegłych.

**Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017–2019**

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
<b>0–17</b>	200	105	192	85	178	77
<b>produkcyjny</b>	390	216	326	168	278	152
<b>poprodukcyjny</b>	45	34	51	38	53	36
<b>ogółem</b>	<b>635</b>	<b>355</b>	<b>569</b>	<b>291</b>	<b>509</b>	<b>265</b>

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 564 w 2017 roku do 333 w 2019 roku. Różnica w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku kształtuje się na poziomie 0,4 pp. – kobiety stanowiły bowiem 49,8% wszystkich osób, którym to świadczenie zostało przyznane, a mężczyźni 50,2%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017–2019**

płeć	2017	2018	2019
kobiety	315	194	166
mężczyźni	249	185	167
<b>ogółem</b>	<b>564</b>	<b>379</b>	<b>333</b>

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Jasło było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymywało 240 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono wsparcia znajduje się bezrobocie (182 rodziny), a na trzecim niepełnosprawność (148 rodzin). Stosunkowo częstym powodem udzielania świadczeń była także długotrwała lub ciężka choroba (99 rodzin), bezradność



w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (40 rodzin), a także potrzeba ochrony macierzyństwa (29 rodzin).

**Tabela 9. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w 2019 roku**

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	Liczba rodzin
Ubóstwo	240
Bezrobocie	182
Niepełnosprawność	148
Długotrwała lub ciężka choroba	99
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	40
Potrzeba ochrony macierzyństwa	29
Alkoholizm	22
Zdarzenie losowe	6
Przemoc w rodzinie	4
Bezdomność	3
Sieroctwo	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017–2019. Można zauważyć, że w tym okresie liczba rodzin ulegała wahaniom – w roku 2018 spadła, natomiast w roku następnym wzrosła. Zmniejszeniu uległa liczba osób ogółem oraz liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy. W porównaniu do 2017 roku, w przedmiotowym roku było to o 23% osób w rodzinach mniej oraz o 9% mniej osób ogółem. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 10. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017–2019**

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	745	690	680
liczba rodzin	648	622	661
liczba osób w rodzinach	1436	1362	1112

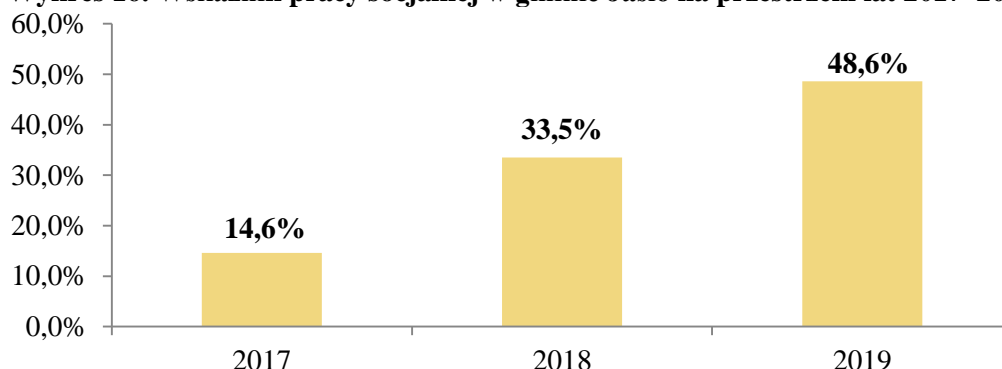
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100% kształtował się



w 2019 roku na poziomie 48,6%. Zatem względem 2017 roku znacznie wzrósł – różnica kształtuje się na poziomie 34 pp.

**Wykres 16. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ośrodka

### **8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych**

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Jasło. Należą do nich:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy,
- ✓ Komenda Powiatowa Policji,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny,
- ✓ Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle,
- ✓ placówki oświatowe,
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- ✓ Poradnianie Leczenia Uzależnień funkcjonujące na terenie gminy Jasło,
- ✓ organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).



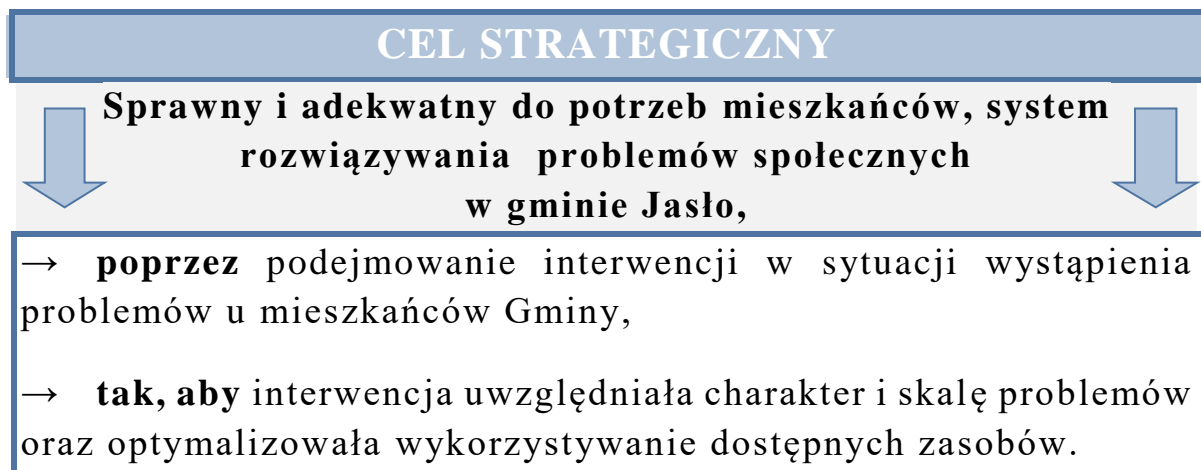
### III. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- ✓ charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych,
- ✓ analiza SWOT<sup>22</sup>,
- ✓ charakterystyka głównych obszarów problemowych,
- ✓ wskazanie najważniejszych obszarów powiązań.

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Jasło.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne, określono podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.



<sup>22</sup> Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.



## 1. Dziedziny planowania strategicznego

### 1.1. Wspieranie rodziny

#### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Obszar wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej skupia się wokół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- ✓ wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- ✓ rozwijaniu umiejętności opiekuńczo–wychowawczych rodziny,
- ✓ podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- ✓ pomocy w integracji rodziny,
- ✓ przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- ✓ dążeniu do reintegracji rodziny,
- ✓ pracy z rodziną,
- ✓ pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wyżej wymienione dziedziny zawarte są w *Gminnym Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Jasło na lata 2020–2022*. Jego opracowanie i realizacja należy do zadań własnych Gminy, a głównym założeniem jest „tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych z terenu Gminy Jasło”.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.





W dalszej części Strategii przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Kolejna tabela przedstawia strukturę rodzin z dziećmi, które były objęte pomocą społeczną w latach 2017–2019. Można zauważyć, że w omawianym okresie zmniejszyła się ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka – z 399 w 2017 roku do 346 w 2019. Ponadto dostrzegalna jest dominacja rodzin pełnych, bowiem w 2019 roku było ich 130, natomiast rodzin niepełnych 72% mniej.

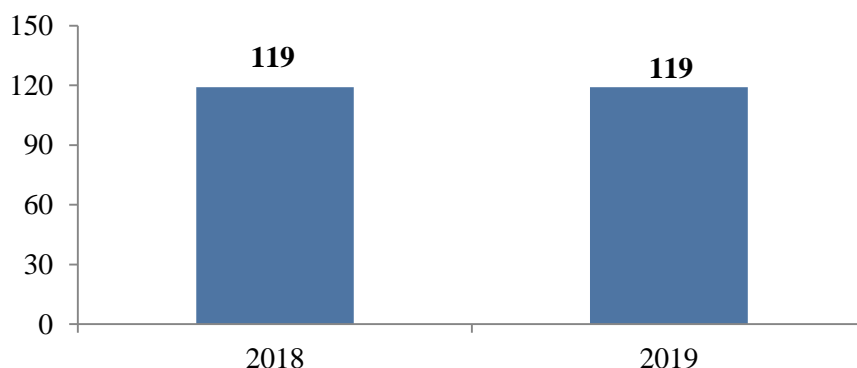
**Tabela 11. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2017–2019**

		2017	2018	2019
	<b>OGÓLEM</b>	399	402	346
<b>RODZINY PEŁNE</b>	Liczba rodzin z dziećmi:	148	143	130
	w tym z 1 dzieckiem	56	58	48
	w tym z 2 dzieci	56	48	52
	w tym z 3 dzieci i więcej	36	37	30
<b>RODZINY NIEPEŁNE</b>	Liczba rodzin niepełnych:	36	45	37
	w tym z 1 dzieckiem	19	27	21
	w tym z 2 dzieci	12	13	12
	w tym z 3 dzieci i więcej	5	5	4

Źródło: Gminny Program Wspierania Rodzin dla Gminy Jasło na lata 2020–2022

Z udostępnionych przez GOPS danych wynika, że na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka utrzymywała się na stałym poziomie, tj. 119 rodzin.

**Wykres 17. liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2018–2019**



Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019



W 2019 roku udzielono średnio 2788 świadczeń wychowawczych, to o 40% więcej w porównaniu do roku poprzedniego. Na przestrzeni lat 2018–2019 nastąpił zatem wzrost liczby omawianego świadczenia. Dane w tym zakresie wraz z kwotą wypłaconych świadczeń przedstawia tabela poniżej.

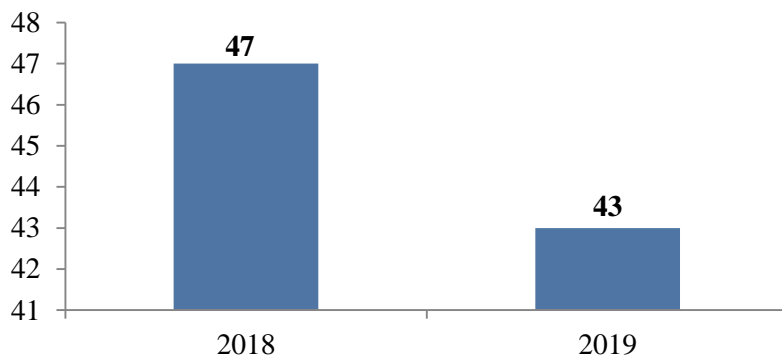
**Tabela 12. Struktura wydatków na świadczenia wychowawcze w latach 2018–2019**

wyszczególnienie	2018	2019
liczba świadczeń	1998	2788
kwota świadczeń (zł)	10 473 661,56	13 019 855,75

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba rodzin, która korzystała z tego typu świadczeń zmniejszyła się.

**Wykres 18. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018–2019**

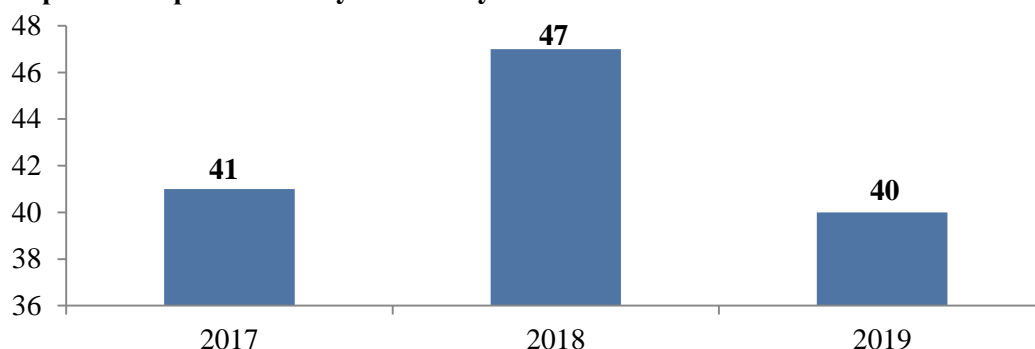


Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019

Poniżej przedstawiono liczbę rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo–wychowawczych w latach 2017–2019. Można zauważyć, że w tym okresie liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu ulegała wahaniom, bowiem w 2017 roku było to 41 rodzin, w roku następnym o 6 więcej, z kolei w 2019 roku wsparcie z powodu bezradności w sprawach wychowawczo–opiekuńczych otrzymało 40 rodzin.



**Wykres 19. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo–wychowawczych w latach 2017–2019**

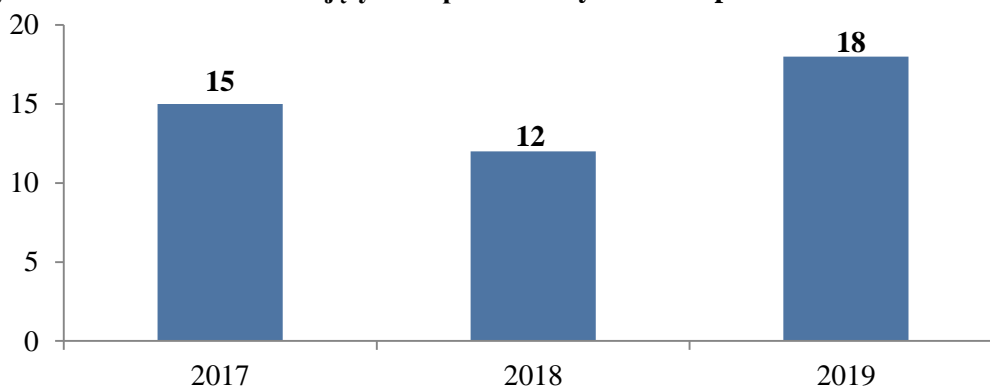


Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Jasło realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) od dnia 18 października 2012 roku. Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W GOPS w 2019 roku zatrudniony był jeden asystent rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 18 rodzinach doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej. W ostatnich dwóch latach liczba rodzin objętych pomocą i wsparciem asystenta zwiększyła się – względem 2018 roku o 6 rodzin.

**Wykres 20. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta na przestrzeni lat 2017–2019**

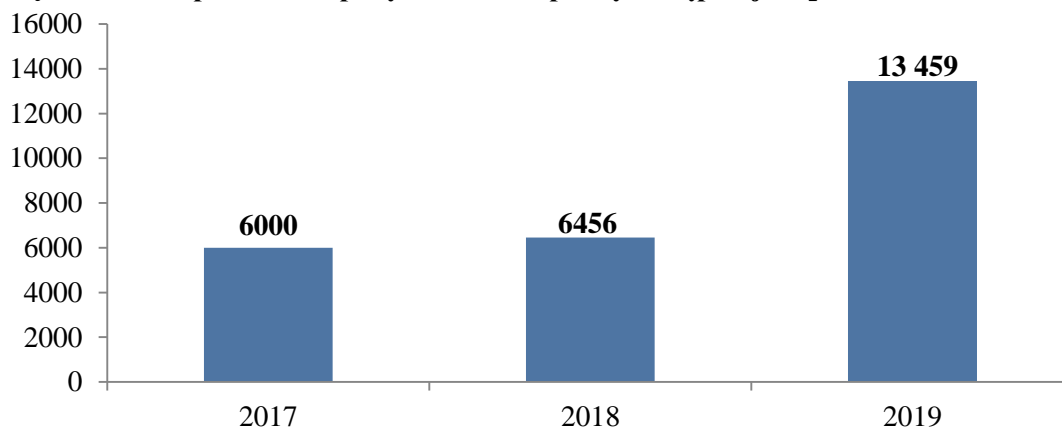


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w przedmiotowym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 13 459 zł. Można zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018–2019 gwałtownie wzrosła – o 108%.



Wykres 21. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017–2019 (w zł)



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi służbami takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

## Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezradność w sprawach opiekuńczo–wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich;
- wzrost liczby rodzin objętych pomocą asystenta

## Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **wspierania rodziny**:

- **edukacja** – w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży;
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu;



- **profilaktyka oraz rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych** – uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Wspieranie rodziny w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
2	Funkcjonowanie rodzin wspierających.	Liczba osób objętych pomocą rodziny wspierającej.
3	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów (rozpowszechnione ulotki, poradniki bądź innego rodzaju informatory).
4	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie wsparcia finansowego i pomocy niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
5	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
6	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Wskaźnik opisowy – wykazanie podejmowanych działań (interwencji).
7	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
8	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Wskaźnik niemierzalny – charakter opisowy (jakie działania podjęto, jaki był charakter współpracy).
9	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.



w zakresie wsparcia prawnego  
i psychologicznego.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki oświatowe, GOK, Poradnia Psychologiczno- pedagogiczna, NGO.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

### 1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

#### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

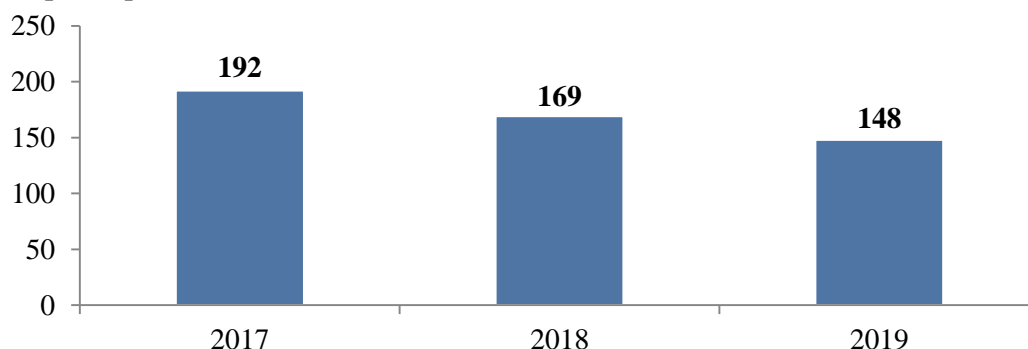
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 148 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż **niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w 2019 roku.** Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowano spadek w tym zakresie – w porównaniu do 2017 roku o 23%. Szczegółowe dane przedstawia wykres 22.



**Wykres 22. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017–2019**



Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków okresowych z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017–2019. Można zauważyć, że w omawianym okresie liczba osób zmniejszyła się, bowiem w 2019 roku zasiłek przyznano 17 osobom, czyli o 41% osób mniej w porównaniu do roku poprzedniego i jednocześnie o 33% mniej względem roku 2017. Szczegółowe dane tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 13. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017–2019**

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	33	29	17
kwota świadczeń (zł)	24 511	18 844	14 177

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gmina Jasło przystąpiła do realizacji Projektu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2021” finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program adresowany jest do:

- dzieci poniżej 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego, które wymagają asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Usługi asystenta w szczególności opierają się na pomocy asystenta w:



- a) wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne/rozrywkowe/społeczne/ sportowe itp.)
- b) zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji,
- c) załatwieniu spraw urzędowych,
- d) nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- e) korzystaniu z dóbr kultury (tj. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.),
- f) wykonywaniu czynności dnia codziennego – w tym przez dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności – także w zaprowadzeniu i przeprowadzeniu ich do lub z placówki oświatowej<sup>23</sup>.

Dodatkowo gmina Jasło przystąpiła do realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021. Jest on skierowany do dzieci i osób niepełnosprawnych, których opiekunowie wymagali wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki, a także podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Wsparciem w ramach Programu w 2019 roku objęto 12 osób dorosłych i 9 dzieci<sup>24</sup>.

W 2020 roku Gmina realizowała Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”. Jest on skierowany dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wieku do 75 lat, a także dla dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniami, tj. konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wsparciem objęto 3 osoby.

## Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych z racji występowania barier osobistych, społecznych oraz funkcjonalnych;
- niepełnosprawność pozostająca jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej w Gminie.

<sup>23</sup><https://www.gminajaslo.pl/dla-mieszkanca/pomoc-spoleczna/asystent-osobisty-osoby-niepelnosprawnej-edycja-2021>.

<sup>24</sup> Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019.





## Korelacje

Obszary szczególnie powiązane z dziedziną **wsparcia osób niepełnosprawnych**:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Zapewnienie warunków służących możliwie pełnemu wsparciu oraz integracji osób niepełnosprawnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
2	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych, w tym zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Udzielenie pomocy materialnej poprzez m.in. dofinansowanie do leków, kosztów leczenia.	Liczba osób którym została przyznana pomoc materialna.
4	Dostosowywanie infrastruktury Gminy (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidowanie barier architektonicznych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.



5	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
6	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Wskaźnik niemierzalny – charakter opisowy (jakie działania podjęto, jaki był charakter współpracy) .

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

### 1.3. Zdrowie psychiczne

#### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian<sup>25</sup>.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo

<sup>25</sup> [www.psychiatriapolska.pl](http://www.psychiatriapolska.pl)



płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których można znaleźć wyczerpujące statystyki.

Z udostępnionych danych wynika, że usługi opiekuńcze w 2019 roku świadczone były w 25 rodzinach. Zakres świadczonych usług określony w decyzjach administracyjnych był zgodny z oczekiwaniami podopiecznych. Wykonawcą usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy Jasło w 2019 roku był Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Jaśle. Wydatki w tym rozdziale zamknęły się w kwocie – 190 308,50 zł, w tym **59 398,50 zł stanowiły środki pochodzące z dotacji na usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Od 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle współpracuje ze **Środowiskowym Ośrodkiem Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Jaśle.** Ośrodek świadczy pomoc w zakresie psychoterapii, terapii psychologicznej dzieci i młodzieży do 21 roku życia oraz konsultacji psychologicznych dla rodziców. Porady świadczone są przez psychologów, psychoterapeutów i terapeutów środowiskowych. Wszystkie świadczenia udzielane są bezpłatnie w ramach kontraktu z NFZ.

## Obszary problemowe

Najważniejszym obszarem problemowym w dziedzinie planowania strategicznego w zakresie zdrowia psychicznego jest zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

## Korelacje

Obszary szczególnie powiązane z dziedziną **zdrowia psychicznego:**

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżczone we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe



ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;

- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Zapewnienie dostępności opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w obszarze zdrowia psychicznego.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kontynuowanie współpracy GOPS z Środowiskowym Ośrodkiem Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Jasle.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej.
2	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Ilość podjętych działań informacyjnych (np. ilość ulotek bądź innych informatorów). Wskaźnik częściowo niemierzalny liczbowo – charakter opisowy.
3	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego. Opis działań podejmowanych w ramach wykładów.
4	Kierowanie mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi na zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy oraz umieszczenie osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania w DPS.	Liczba osób skierowanych do ŚDS/DPS.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne

Podmioty współpracujące

Źródła finansowania



GOPS, UG.	Placówki zdrowia, Środowiskowy Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.
-----------	--	---

#### 1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych

##### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny<sup>26</sup>. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600–800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2–3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5–2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5–2 mln osób.

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Wójt Gminy Jasło powołał **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Działania podejmowane przez GKRPA w gminie Jasło wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXXV/261/2020 Rady Gminy Jasło z dnia 29 grudnia 2020 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok*. Wśród zasad ogólnych Programu wyróżnić należy:

- ✓ opiniowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Jasło;

<sup>26</sup> Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.



- ✓ inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, innych uzależnień, w tym narkomanii w zakresie m.in.:
  - zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
  - udzielania rodzinom, w których występują problemy uzależnień i przemocy, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- ✓ prowadzenie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu;
- ✓ prowadzenie postępowania w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu;
- ✓ opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy Jasło;
- ✓ dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy;
- ✓ współdziałanie z organami gminy, instytucjami, zakładami pracy, osobami fizycznymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami społecznymi w zakresie promocji trzeźwego stylu życia i wartości abstynenckiej<sup>27</sup>.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie mieszkańcy gminy Jasło mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Placówki ochrony zdrowia

Poradnia Leczenia Uzależnień

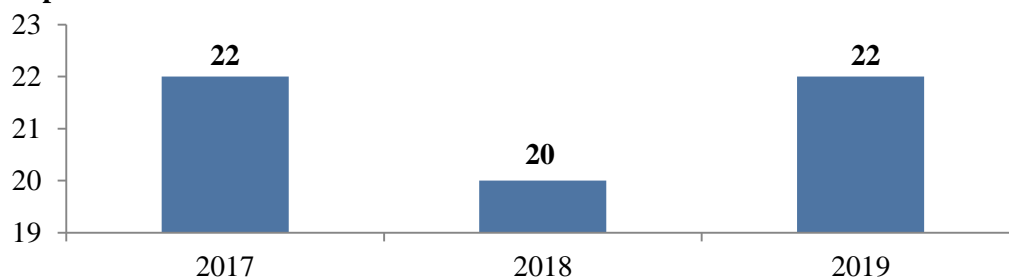
Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w ostatnich trzech latach żadnej osobie nie udzielono pomocy i wsparcia z powodu narkomanii. W omawianym okresie wsparcia udzielano osobom uzależnionym od alkoholu. Można zauważyć, że liczba rodzin

<sup>27</sup> Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok.



korzystających z pomocy GOPS z tego powodu utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W roku przedmiotowym były to 22 rodziny, czyli tyle samo co w 2017 roku i jednocześnie o 2 rodziny więcej względem roku poprzedniego. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 23.

**Wykres 23. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasło za rok 2019

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jasło, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku Komisja odbyła 31 posiedzeń, na których opiniowała wnioski podmiotów realizujących zadania wynikające z Gminnego Programu oraz prowadziła postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu<sup>28</sup>. W omawianym roku skierowano na leczenie odwykowe 23 osoby, czyli o 15% mniej niż w roku poprzednim. Zmniejszyła się również liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego – w omawianym okresie o 30%. Można jednak zauważyć, że wzrosła liczba osób, które skierowano do biegłych o uzyskanie opinii o stopniu uzależnienia od alkoholu – z 11 w 2018 roku do 19 w 2019 roku. Dane dotyczące poszczególnych działań GKRPA w gminie Jasło w latach 2018–2019 przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 14. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jasło w roku 2018 i 2019**

wyszczególnienie	2018	2019
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	27	23
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	10	7

<sup>28</sup> Raport o stanie Gminy Jasło za 2019 rok.



liczba osób, które skierowano na badanie przez biegłych w celu  
wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu

11

19

Źródło: Raport o stanie Gminy Jasło za 2018 i 2019 rok

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2019 roku przeznaczono kwotę 127 000 zł, z czego w największym zakresie finansowana była działalność profilaktyczno-edukacyjna, m.in. realizacja programów profilaktycznych, czy organizowanie zajęć sportowych. Dodatkowo ze środków przeznaczonych na realizację działań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii finansowane były spektakle profilaktyczne realizowane we wszystkich szkołach na terenie gminy Jasło<sup>29</sup>.

## Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy danych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień;
- utrzymująca się na stałym poziomie liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS z powodu alkoholizmu;
- wzrost liczby osób, które skierowano na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

## Korelacje

Obszary szczególnie powiązane z dziedziną **profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych**:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków

<sup>29</sup> Raport o stanie Gminy Jasło za 2019 rok.





rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne;

- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej;
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia;
- **przeciwdziałanie przemocy domowej** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Budowanie skutecznego systemu pomocy terapeutycznej oraz wsparcie działalności grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień na terenie Gminy.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień. Wskaźnik częściowo niemierzalny – opis podejmowanych działań, celem zwiększenia pozyskiwania informacji na temat uzależnień wśród mieszkańców.
2	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzeniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.



3	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
4	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
5	Prowadzenie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	UG, placówki ochrony zdrowia, NGO.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

### – Cel operacyjny nr 2 –

Rozwijanie działalności w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych – w szczególności dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Przeprowadzanie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Organizowanie warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Realizowanie szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.



4	Kontynuowanie działalności sportowo–rekreacyjnej na terenie Gminy.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo–rekreacyjnych.
5	Prowadzenie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia, wolny od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień. Wskaźnik częściowo niemierzalny – opisowy (wskazanie działań podjętych w kierunku promocji zdrowego stylu życia).
6	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących zapobiegania uzależnieniom, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania alkoholizmowi oraz uzależnieniom behawioralnym.	Liczba rodziców/dzieci biorących udział w warsztatach profilaktycznych; liczba zorganizowanych warsztatów.

### Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA, placówki oświatowe.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

### – Cel operacyjny nr 3 –

Promowanie zdrowego stylu życia oraz upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy w przypadku wystąpienia problemu uzależnień.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez np. umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy.	Liczba udostępnionych informacji. Opis działań podjętych w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności.
2	Podnoszenie poziomu wiedzy pracowników urzędu oraz jednostek pomocniczych, działających w obszarze pomocy społecznej.	Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach.
3	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno–edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno–edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.

### Wdrażanie



Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	UG, placówki oświatowe, GOK, Poradnia Psychologiczno-pedagogiczna, placówki ochrony zdrowia, NGO.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

## 1.5. Przeciwdziałanie przemocy domowej

### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że: „przemoc domowa - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istotne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej, niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Jasło zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, który działa w oparciu o porozumienia zawarte między Wójtem Gminy Jasło, a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Porozumienia określają w szczególności sposób i formę wymiany informacji, a także sprawy dotyczące uczestnictwa członków grup diagnostyczno-pomocowych w posiedzeniach i pracach tych grup. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Jasło na lata 2021–2025* przyjętym Uchwałą Nr XXXV/264/2020 Rady Gminy Jasło. Implementowanie Programu ma na celu „tworzenie systemu skutecznego przeciwdziałania



przemocy domowej, zmniejszenie zjawiska przemocy i zwiększenie skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy domowej”<sup>30</sup>.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ma obowiązek tworzyć grupy diagnostyczno-pomocowe w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej. Grupę taką tworzy się niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej. Skład grupy określa art. 9a ust. 11 oraz 11c ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Pełny katalog zadań Zespołu Interdyscyplinarnego zawiera art. 9b ust. 2 ww. ustawy, w tym przede wszystkim: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie mieszkańcy Gminy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy domowej:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Placówki ochrony zdrowia

Placówki oświatowe

Gminny Zespół Interdyscyplinarny

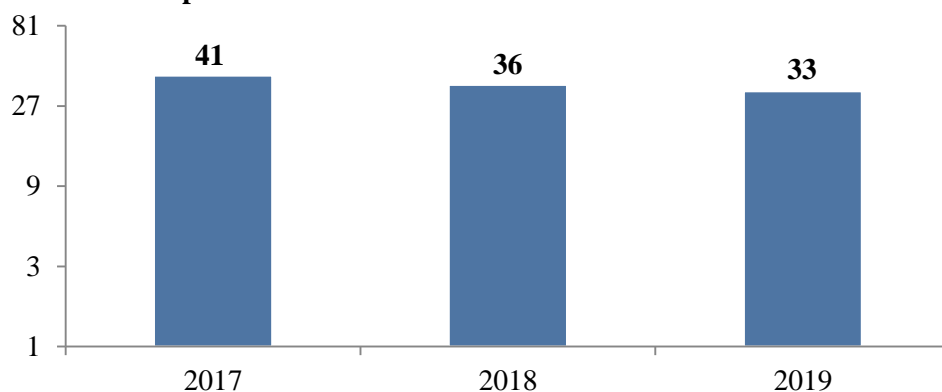
Komenda Powiatowa Policji

<sup>30</sup> Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Jasło na lata 2021–2025.



Z udostępnionych danych wynika, że w ostatnich trzech latach liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy uległa zmniejszeniu, bowiem w 2019 roku odnotowano 33 rodziny, czyli o 3 mniej w porównaniu do roku poprzedniego i o 8 mniej względem roku 2017. Dostrzegalna jest zatem pozytywna tendencja w tym obszarze.

**Wykres 24. Skala przemocy w rodzinie – liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: Ankieta dotycząca skali zjawiska przemocy w rodzinie, realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz prowadzonych działań pomocowych wobec osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie – dane za lata 2017–2019

Znacznym wahaniom w tym okresie podlegała liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2017 roku ogół osób doświadczających przemocy kształtował się na poziomie 43 osób, z kolei w roku następnym liczba ta gwałtownie wzrosła do 80, czyli zwiększyła się o 95%. Rok później spadła do wartości 41. Można zauważyć, że na dostrzegalne zmiany w omawianej kwestii miała wpływ przede wszystkim zwiększona w 2018 roku liczba dzieci. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 15. Dane dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą na przestrzeni lat 2017–2019**

liczba osób objętych pomocą GZI	2017	2018	2019
ogółem	43	80	41
w tym kobiety	37	41	30
w tym mężczyźni	6	11	3
w tym dzieci	0	28	7

Źródło: Ankieta dotycząca skali zjawiska przemocy w rodzinie, realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz prowadzonych działań pomocowych wobec osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie – dane za lata 2017–2019

Poniżej zawarto dane dotyczące liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. W 2017 roku było to 41 osób, w tym 7 kobiet i 34 mężczyzn. W roku następnym ogólna liczba podejrzanych o stosowanie przemocy spadła o 20%, z kolei



w 2019 roku utrzymywała się na takim samym poziomie (33 osoby). Można zauważyć, że przeważającą część osób podejrzanych o stosowanie przemocy stanowią mężczyźni.

**Tabela 16. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2017–2019**

liczba osób objętych pomocą GZI	2017	2018	2019
ogółem	41	33	33
w tym kobiety	7	1	1
w tym mężczyźni	34	32	32

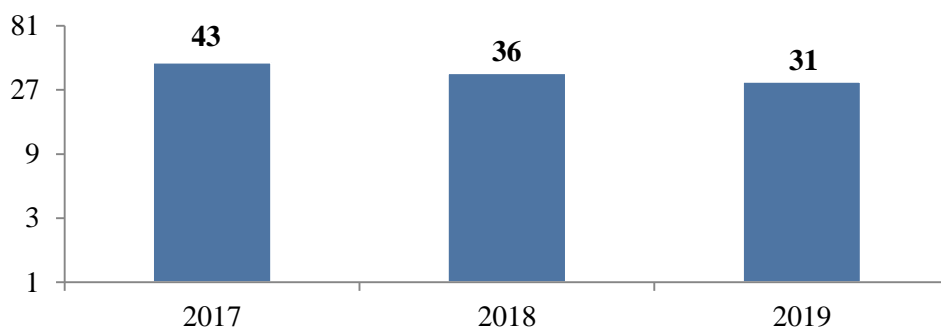
*Źródło: Ankieta dotycząca skali zjawiska przemocy w rodzinie, realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz prowadzonych działań pomocowych wobec osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie – dane za lata 2017–2019*

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizują oni procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie tej procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2019 roku do Przewodniczącego Gminnego Zespołu wpłynęło 31 formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę. Wśród nich jedna była założona przez przedstawiciela Oświaty, 4 przez przedstawiciela jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, natomiast pozostałe 26 Kart założonych było przez Policję. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć spadek liczby wypełnionych formularzy w tym obszarze – o 28%. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.



**Wykres 25. Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę w latach 2017–2019**



*Źródło: Ankieta dotycząca skali zjawiska przemocy w rodzinie, realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz prowadzonych działań pomocowych wobec osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie – dane za lata 2017–2019*

W 2019 roku powołano 27 grup roboczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań i pracy w indywidualnych przypadkach. Działania grup roboczych polegają najczęściej na monitorowaniu sytuacji rodzin przez dzielnicowego i pracownika socjalnego, informowaniu o możliwościach udzielenia pomocy, kierowaniu osób podejrzanych o stosowanie przemocy a nadużywających alkoholu do GKRPA lub na terapię odwykową, kierowaniu do Sądu Rejonowego – Wydział III Rodzinny i Nieletnich pism o wgląd w sytuację rodzin, w których są małoletnie dzieci, kontaktach z kuratorem, zapewnieniu dzieciom z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej, motywowaniu sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno–edukacyjnym, czy podjęcia leczenia odwykowego.

Osobom dotkniętym przemocą proponowano m.in. pomoc i wsparcie asystenta rodziny oraz kierowano do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Ponadto w 2019 roku stworzono warunki umożliwiające osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych, poprzez zapewnienie tymczasowego schronienia rodzinom w kryzysie w mieszkaniu socjalny na terenie Gminy.

### Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- funkcjonowanie stereotypu nakazującego utrzymywanie w tajemnicy faktu doznawania przemocy domowej, który jest najczęstszym czynnikiem powstrzymującym reakcję zarówno osoby doznającej przemocy oraz innych ludzi (sąsiadów, dalszych krewnych, policjantów).

### Korelacje





Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **przeciwdziałania przemocy domowej**:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy domowej;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy domowej;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy domowej;
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych;
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy domowej kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskują wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy domowej. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy wobec ucznia;
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą domową z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje



realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy domowej.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Podejmowanie działań służących pogłębieniu wrażliwości oraz świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej. Opis działań podejmowanych w celu zwiększenia skuteczności monitorowania.
2	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych. Opis formy działań.
3	Organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
4	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy domowej.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych.
5	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
6	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
7	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy domowej, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy domowej.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GZI.	NGO, GKRPA, UG, KPP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

### – Cel operacyjny nr 2 –



Koordynowanie działań służących budowaniu skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji doświadczania przemocy domowej, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy domowej, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
2	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia problemu.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy (np. ilość ulotek bądź innych informatorów). Wskaźnik częściowo niemierzalny liczbowo – charakter opisowy.
3	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
4	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.
5	Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób stosujących przemoc, motywowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GZI.	NGO, GKRPA, UG, KPP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

## 1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

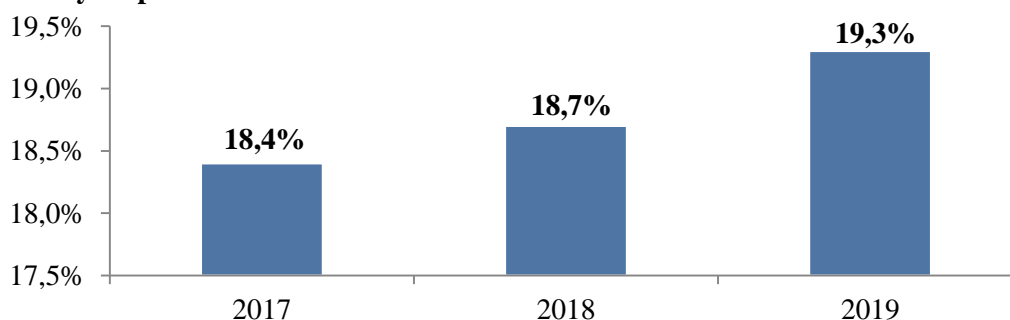
Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo



tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko starzejącego się społeczeństwa ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 19,3% wszystkich mieszkańców gminy Jasło, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 0,9 pp.

**Wykres 26. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy na przestrzeni lat 2017–2019**

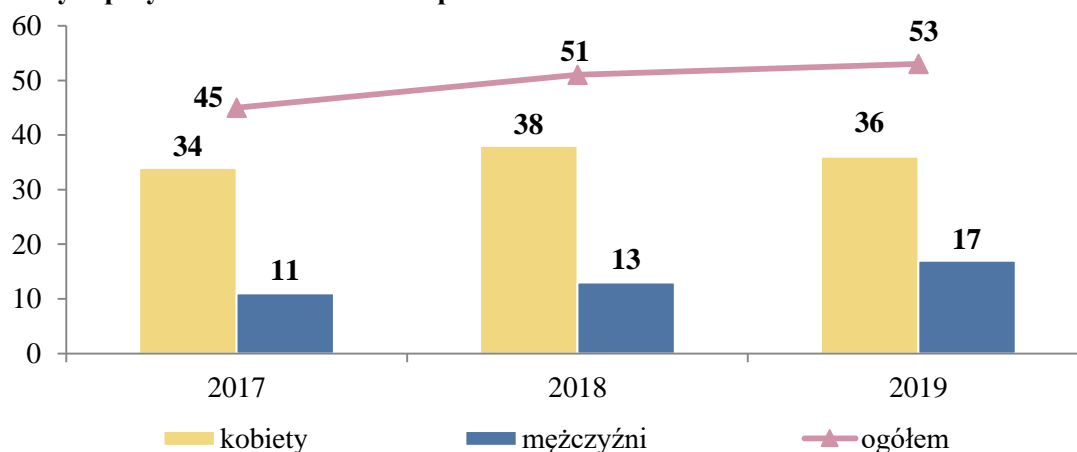


Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie wyniosła w 2019 roku 53 osoby. Większość spośród nich stanowiły kobiety – było ich 36, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 17. W omawianym roku ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 2 osoby, natomiast względem 2017 roku o 8 osób. Zatem na przestrzeni ostatnich trzech lat można dostrzec tendencje wzrostową w ogólnej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym, które korzystały z pomocy Ośrodka. Z danych wynika ponadto, że z pomocy społecznej korzysta znacznie więcej kobiet niż mężczyzn.



**Wykres 27. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź Gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie<sup>31</sup>.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, Ośrodek wydawał decyzje o skierowaniu do Domów Pomocy Społecznej i odpłatności za pobyt dla osób w podeszłym wieku. Pracownicy socjalni kompletowali dokumenty niezbędne do uzyskania skierowania i umieszczenia w DPS. W 2019 roku GOPS poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 19 mieszkańców na łączną kwotę 518 850 zł. Można zauważyć, że liczba osób umieszczonych w DPS na przestrzeni ostatnich trzech lat uległa zmniejszeniu. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób oraz odpłatności za pobyt w DPS na przestrzeni lat 2017–2019 znajdują się w tabeli poniżej.

**Tabela 17. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017–2019**

wyszczególnienie	2017	2018	2019
------------------	------	------	------

<sup>31</sup> Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).



liczba osób	24	22	19
kwota świadczeń (zł)	579 522	566 904	518 850

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Gminy realizowany jest również Projekt pt.: *Sieć Klubów Seniora na terenie Gminy Jasło*. W jego ramach działalność prowadzi Klub Seniora w Wolicy, Chrzastówce, Trzcinicy i Warzycach. Celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług społecznych w szczególności usług środowiskowych i opiekuńczych w zakresie przeciwdziałania osamotnieniu i marginalizacji 80 potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu seniorów. W ofercie Projektu znajdują się m.in. spotkania edukacyjne, warsztaty artystyczne, zajęcia aktywizujące ruchowo, warsztaty wizażu oraz poradnictwo i doradztwo psychologa<sup>32</sup>.

Ponadto gmina Jasło realizowała w 2020 roku Program *Wspieraj Seniora* i w 2021 roku również przystąpiła do jego realizacji. Innowatorski Projekt – *Teleaniol Jasielski – usługi sąsiedzkie i teleopieka dla osób starszych niesamodzielnych* skierowany jest do:

- ✓ osób zamieszkałych na terenie Gminy,
- ✓ po 60 roku życia, w tym osób niepełnosprawnych, których stan zdrowia nie wymaga leczenia w warunkach szpitalnych, uniemożliwia jednak samodzielne funkcjonowanie,
- ✓ osób samotnych lub osób w rodzinach, których członkowie rodziny nie mogą świadczyć odpowiedniej pomocy.

W ramach Projektu realizowane są usługi opiekuńcze (usługi sąsiedzkie) – przeprowadzane w miejscu zamieszkania przez osobę niespokrewnioną z najbliższego otoczenia – polegające na pomocy osobie starszej w podstawowych czynnościach domowych i życiowych. Drugą formę stanowi Teleopieka – usługa realizowana przy zastosowaniu opasek życia – w momencie zagrożenia życia lub zdrowia senior naciska przycisk na opasce i łączy się z ratownikiem, który zapewnia odpowiednią pomoc: np. wezwanie karetki pogotowia lub osoby z najbliższego otoczenia<sup>33</sup>.

## Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych;

<sup>32</sup> <https://www.gminajaslo.pl/gmina/projekty-unijne/6-klub-seniora.html>

<sup>33</sup> <https://www.gminajaslo.pl/wazne-informacje/597-dodatkowa-rekrutacja-do-projektu-teleaniol-jasielski-uslugi-sasiedzkie-i-teleopieka-dla-osob-starszych-niesamodzielnych.html>



- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

## Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **aktywności i integracji seniorów**:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współdziałaniu z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług;
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej;
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Rozszerzenie działalności na rzecz aktywizacji i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kontynuowanie działalności Sieci Klubów Seniora.	Liczba osób korzystających z Klubu Seniora. Wskaźnik opisowy – działania podejmowane przez Klub Seniora.
2	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.



3	Kontynuowanie zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
4	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (m.in. o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5	Monitorowanie sytuacji życiowej i potrzeb seniorów.	Liczba seniorów objętych monitoringiem. Opis sposobu zwiększania skuteczności.
6	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
7	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowanie zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych. Opis rodzajów zajęć.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, placówki oświatowe, BP, Kluby Seniora.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

### – Cel operacyjny nr 2 –

Budowanie wieloaspektowej sieci wsparcia lokalnego na rzecz poprawy warunków i jakości życia osób starszych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Wprowadzanie udogodnień technicznych ułatwiających funkcjonowanie w miejscu zamieszkania.	Liczba przeprowadzonych działań zmierzających do dostosowania warunków mieszkalnych do potrzeb osób starszych.
3	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
4	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
5	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.





6	Monitorowanie liczby udzielanych usług w formie opasek życia.	Liczba osób biorących udział w Projekcie, którzy zostali objęci monitoringiem.
---	---	--

### Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, KPP, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

## 1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

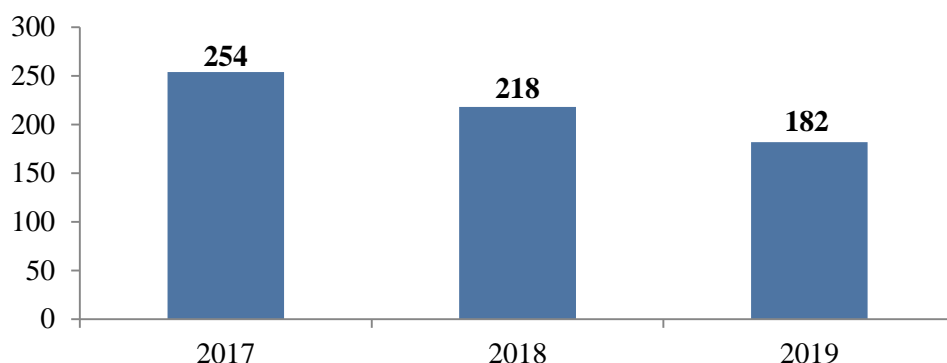
Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 182 rodzin. O skali problemu bezrobocia świadczy to, że jako powód udzielenia pomocy i wsparcia, znalazło się ono na drugim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Jednocześnie można zauważyć, że liczba rodzin, które otrzymują wsparcie z tego powodu,



na przestrzeni ostatnich trzech lat znacznie się zmniejszyła. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 28.

**Wykres 28. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017–2019**



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na poszczególne grupy wiekowe można zauważyć, że w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 13% liczba osób bezrobotnych przed 25 rokiem życia, a także o 19% osób będących po 50 roku życia – w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Przeważającą część osób bezrobotnych stanowią osoby powyżej 50 roku życia – w 2019 roku ich udział kształtował się na poziomie 23% w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela poniżej.

**Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2017–2019 (z podziałem na wiek)**

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	812	100	741	100	695	100
do 25 roku życia	95	12	82	11	83	12
powyżej 50 roku życia	199	25	178	24	161	23

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Z uzyskanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2017–2019 zmniejszyła się ogólna liczba rejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, a większy odsetek osób bezrobotnych stanowią kobiety (w 2019 roku – 60%). Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w Urzędzie Pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. W stosunku do 2017 roku zauważalny jest spadek osób długotrwale bezrobotnych w gminie Jasło – o 25%, jednak należy zaważyć, że udział osób długotrwale bezrobotnych utrzymuje się na stosunkowo wysokim



poziomie. Szczegółowe dane dotyczące osób bezrobotnych w Gminie przedstawia kolejna tabela.

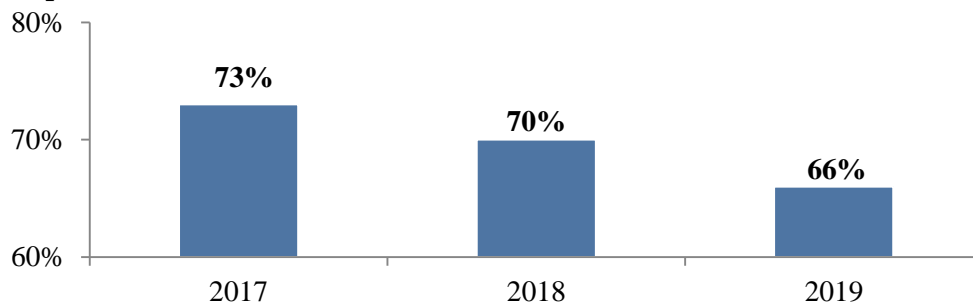
**Tabela 19. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie – w podziale na płeć oraz liczba osób długotrwale bezrobotnych na przestrzeni lat 2017–2019**

wyszczególnienie	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	812	100	741	100	695	100
kobiety	494	61	448	60	420	60
mężczyźni	318	39	293	40	275	40
zarejestrowani 12 m–cy i dłużej	532	66	414	56	400	58

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dostrzegalna jest również pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich, w 2019 roku obserwowany jest jego znaczny spadek – z 73% w 2017 roku do 66% w 2019 roku. Jednak należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku, utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stosunkowo wysokim poziomie.

**Wykres 29. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017–2019**

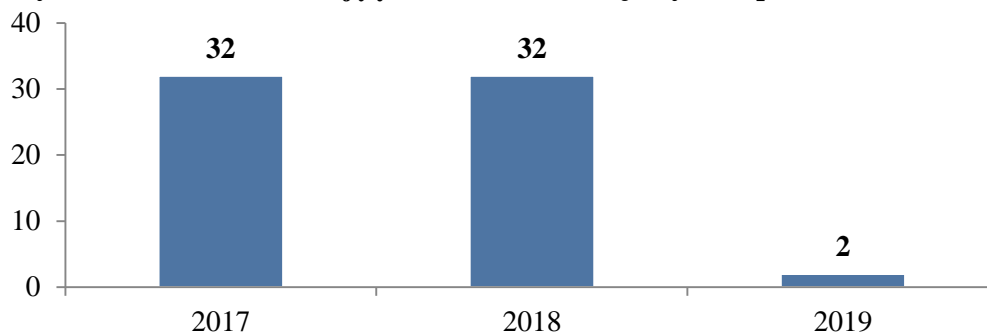


Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019

Instrumentem do przewycięzania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w urzędzie pracy. Z danych źródłowych wynika, że liczba osób objętych kontraktami socjalnymi na przestrzeni trzech ostatnich lat znacznie spadła – z 32 w 2018 roku do 2 w 2019 roku. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.



Wykres 30. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

## Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy danych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymujący się na stosunkowo wysokim poziomie wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie;
- znaczny spadek liczby zawartych kontraktów socjalnych;
- wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie.

## Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z **promocją zatrudnienia, reintegracją zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu**:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy i wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;



- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Podejmowanie działań promujących zatrudnienie i aktywizujące zawodowo osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stąła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Koordinowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
4	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych. Opis rodzajów podjętych działań.
5	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
6	Podnoszenie potencjału zawodowego poprzez organizowanie szkoleń/warsztatów grupowych i indywidualnych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
7	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.



8	Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezrobotnych.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem.
---	---	--

### Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	PUP, UG, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

## 1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

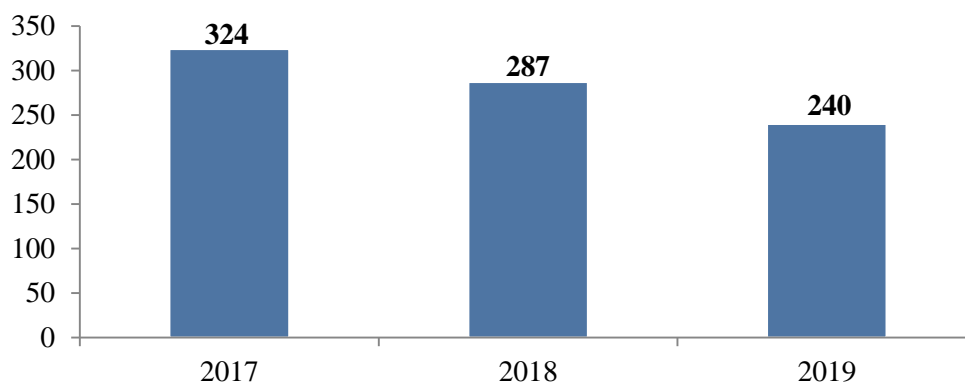
Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez zestawienie dokonujących się zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku **ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy. Z tego powodu wsparcie otrzymało 240 rodzin.**

Z danych źródłowych wynika, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017–2019 ulegała zmniejszeniu. W 2017 roku z tego powodu pomoc otrzymały 324 rodziny, rok później 287 rodzin, a w 2019 roku 240.



**Wykres 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017–2019**



Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaśle za rok 2019

W 2019 roku zasiłek stały pobierało 101 osób, czyli o 20% mniej osób niż w 2017 roku. W przypadku zasiłku okresowego, liczba świadczeniobiorców na przestrzeni ostatnich trzech lat spadła o 17%, a liczba osób, którym udzielono zasiłku celowego zmniejszyła się z 351 w 2017 roku do 288 w 2019 roku. Zauważyć zatem należy, iż strukturę przyznanych zasiłków stałych, okresowych i celowych charakteryzuje tendencja spadkowa. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy na przestrzeni lat 2017–2019 (wraz z kwotą świadczeń w zł)**

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń (zł)	liczba osób	kwota świadczeń (zł)	liczba osób	kwota świadczeń (zł)
zasiłek stały	126	586 439	113	554 296	101	517 966
zasiłek okresowy	254	701 910	238	590 753	212	507 118
zasiłek celowy	351	514 409	329	494 531	288	397 072

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2018 roku uchwałą Rady Ministrów ustanowiony został wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, który zastąpił dotychczasowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2013–2020. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Świadczenia te realizowane są w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W ubiegłym roku pomocą objęto uczniów szkół podstawowych, gimnazjum oraz szkół ponadpodstawowych,

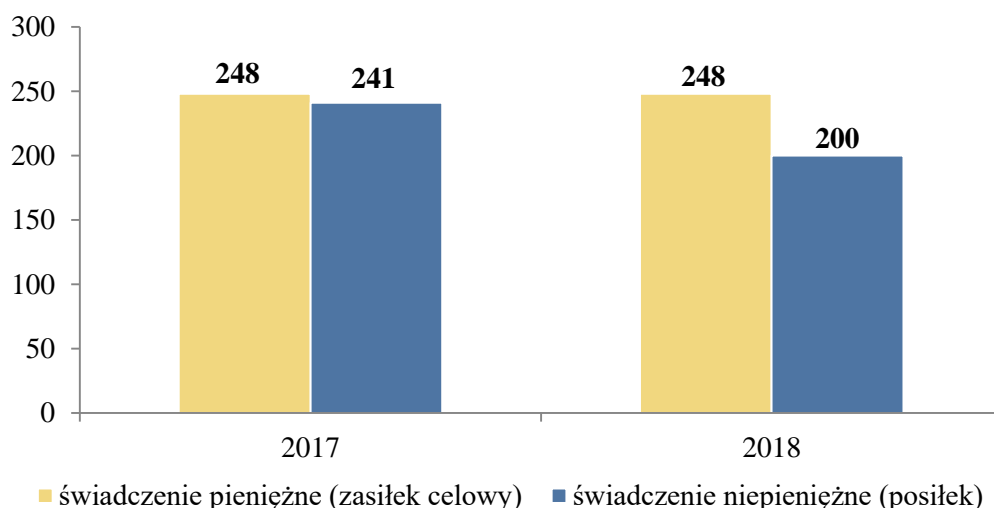


a także dzieci w przedszkolu. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych<sup>34</sup>.

Wśród osób otrzymujących świadczenie w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, w 2018 roku 200 osobom przyznano świadczenie niepieniężne (posiłek) i 248 osobom świadczenie pieniężne (zasilek celowy). Można zauważyć, że w porównaniu do roku poprzedniego liczba osób, którym udzielono niepieniężnej formy świadczenia zmniejszyła się, natomiast skala przyznanych świadczeń pieniężnych nie uległa zmianie. Dane w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

**Wykres 32. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017–2018 (liczba osób)**



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

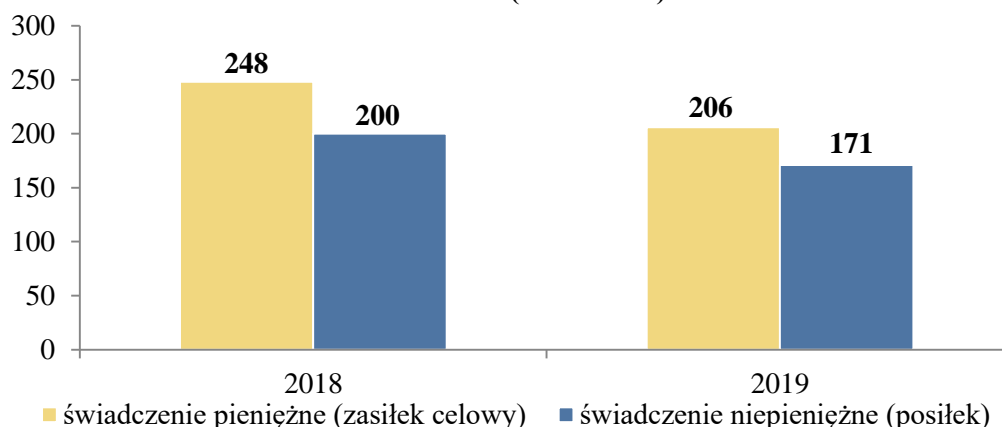
W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” przyznano 206 osobom – o 17% mniej niż w roku poprzednim. W przedmiotowym roku świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało 171 osób, czyli o 14% osób mniej niż w 2018 roku. Szczegółowe dane w tym obszarze przedstawia wykres 33.

<sup>34</sup> [www.gov.pl/web/rodzina](http://www.gov.pl/web/rodzina)





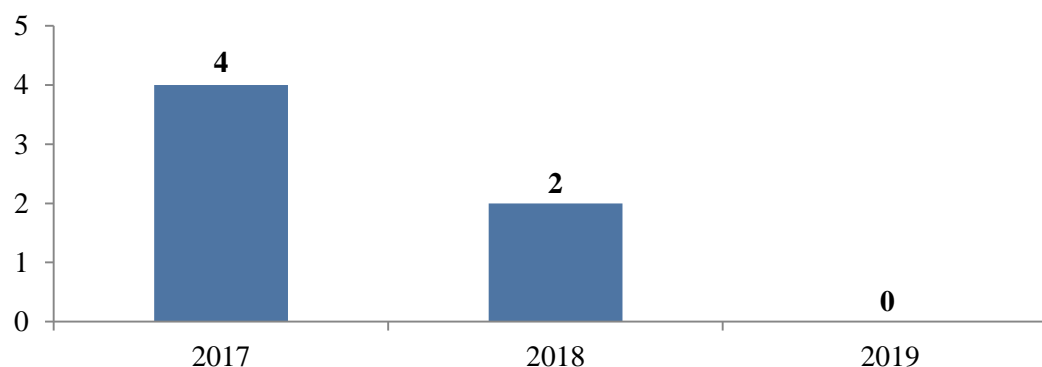
**Wykres 33. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” w latach 2018–2019 (liczba osób)**



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć, że liczba gospodarstw domowych, które otrzymały ten rodzaj pomocy i wsparcia zmniejszyła się, a w 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych nie otrzymało żadne gospodarstwo domowe.

**Wykres 34. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017–2019**

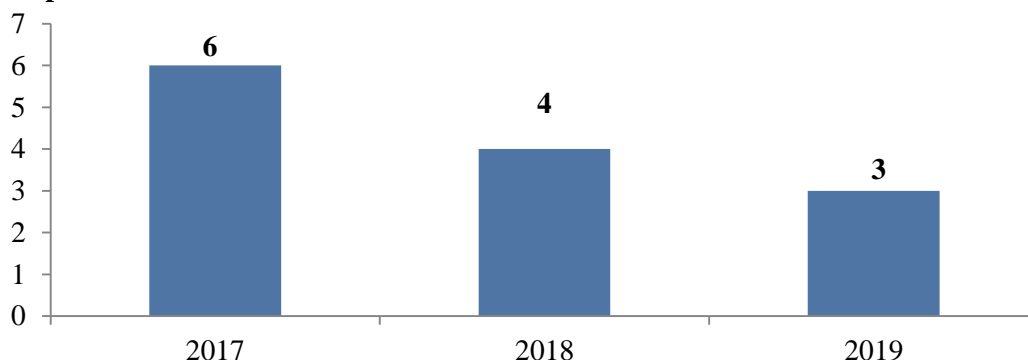


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2017 roku bezdomność była powodem udzielania pomocy w przypadku 6 rodzin, w 2018 o 2 rodziny mniej, z kolei w 2019 – 3.



Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

### Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ubóstwo jako najczęstszy powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy;
- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych – przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

### Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za **determinanty ubóstwa**:

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań



zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;

- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przewyżnianiu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Opis sytuacji osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przewyżnianiu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Opis działań podjętych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.
3	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.
4	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa – na stronie internetowej Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.
5	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Opis działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	UG, NGO, PUP, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.



**– Cel operacyjny nr 2 –**

Zintegrowanie działań wspierających o charakterze materialnym, ograniczających skalę ubóstwa – przy uwzględnieniu współdziałania beneficjentów w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

**Wdrażanie**

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

**– Cel operacyjny nr 3 –**

Zwiększenie partycypacji społecznej osób doświadczających problemu ubóstwa.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Wskaźnik niemierzalny – charakter opisowy.
2	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Opis działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
3	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Wskaźnik niemierzalny – charakter opisowy.
4	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którym została przekazana informacja w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.



5	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
6	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz zmotywowanie do reagowania w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Opis przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG, KPP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

## 1.9. Problem przestępczości

### Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2019 roku w gminie Jasło stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 169 przestępstw, co oznacza, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 10 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podkarpackiego, a także znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski<sup>35</sup>.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie wynosi 74,70% i jest nieznacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podkarpackiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski<sup>36</sup>.

Gmina Jasło znajduje się w granicach działania Komendy Powiatowej Policji w Jaśle. Z udostępnionych danych z Policji wynika, że na przestrzeni lat 2017–2018 wzrosła ogólna liczba przestępstw – z 67 w 2017 roku do 104 w 2018 roku, czyli aż o 55%. Należy zwrócić ponadto uwagę na wzrost interwencji związanych z kierowaniem pojazdem pod wpływem alkoholu, gdyż w 2017 roku na terenie Gminy przeprowadzono 16 interwencji, a w roku następnym o 75% więcej. Szczegółowe dane z obszaru przestępczości przedstawia tabela 21.

<sup>35</sup> <https://www.polskawliczbach.pl>

<sup>36</sup> Tamże.



**Tabela 21. Liczba i rodzaje odnotowanych interwencji i przestępstw na terenie gminy Jasło w latach 2018–2019**

Przestępstwa stwierdzone	2018	2019
Ogólny katalog przestępstw	67	104
Przestępstwa kryminalne	46	58
Przestępstwa przeciwko mieniu	29	39
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	3	6
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	6	14
Kradzież cudzej rzeczy	8	10
Uszkodzenie rzeczy	5	6
Ustawa o narkomanii	8	1
Przestępstwa gospodarcze	5	19
Przestępstwa drogowe	12	22

Źródło: dane udostępnione z Komendy Powiatowej Policji w Jasło

Policjanci KPP uczestniczyli w szeregu różnego rodzaju ogólnokrajowych kampanii i akcji m.in. *Tydzień Mediacji, Narkotyki i dopalacze zabijają, Nigdy nie jeżdżę po alkoholu, 16 dni przeciw przemocy wobec kobiet, Bezpieczna droga do szkoły, Bezpieczne ferie, Bezpieczne wakacje* i inne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Jasło.

## Obszary problemowe

W oparciu o uzyskane dane, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj. wzrost ogólnej liczby przestępstw na terenie Gminy oraz interwencji związanych z kierowaniem pojazdem pod wpływem alkoholu.

## Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **przestępczości**:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/ konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc domowa, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;



- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem liczby dokonywanych przestępstw pod wpływem środków psychoaktywnych.

## Cele operacyjne

### – Cel operacyjny nr 1 –

Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej Gminy.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Opis działań edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Liczba zarejestrowanych kolizji drogowych.
4	Rozpowszechnianie materiałów informacyjno–edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości uzyskania pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno–edukacyjnych.

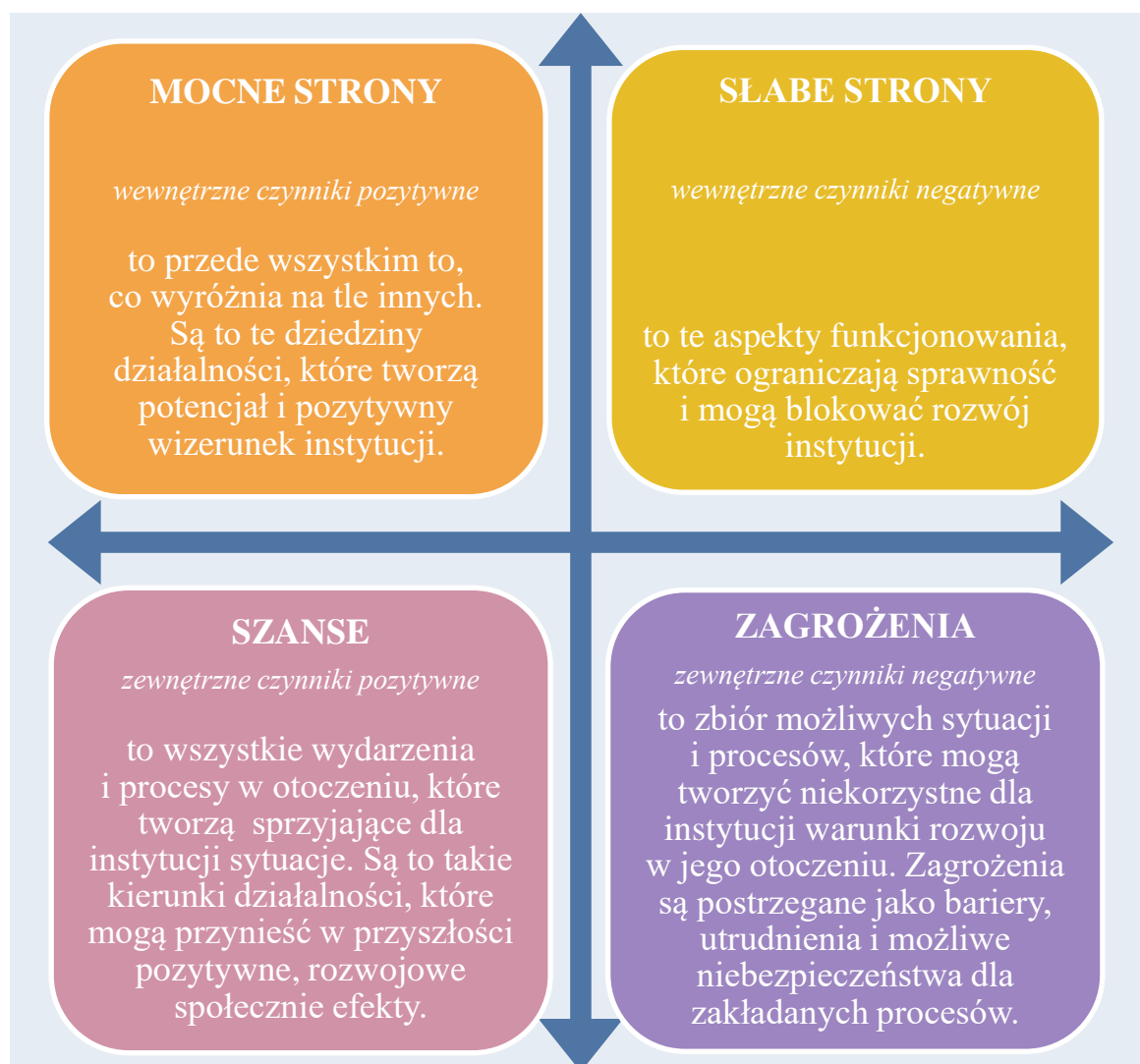
## Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, KPP.	NGO, GOPS, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.



## 2. Analiza SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Poniższy rysunek przedstawia sposób definiowania poszczególnych grup czynników w metodzie SWOT.







## MOCNE STRONY

1. Atrakcyjność Gminy pod względem przyrodniczym i turystycznym.
2. Podejmowanie działań o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym.
3. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
4. Działalność instytucji w obszarze wsparcia seniorów (m.in. sieć Klubu Seniora na terenie Gminy Jasło).
5. Spadek wskaźnika deprivacji lokalnej na przestrzeni ostatnich lat.
6. Spadek wskaźnika bezrobocia oraz osób długotrwale bezrobotnych.
7. Spadek liczby osób długotrwale pobierających świadczenie w GOPS.
8. Malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.
9. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy domowej dzięki funkcjonowaniu m.in. Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych i Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
10. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
11. Aktywność władz samorządowych w zakresie kształtowania polityki społecznej.

## SŁABE STRONY

1. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
2. Ujemny przyrost naturalny w 2019 r.
3. Brak klubów dziecięcych, żłobka.
4. Występowanie problemu bezdomności.
5. Ubóstwo jako najczęstszy powód udzielania pomocy i wsparcia przez GOPS rodzinom zamieszkującym Gminę.
6. Wzrost stwierdzonych przestępstw popełnionych na terenie Gminy.
7. Występowanie problemu prowadzenia pojazdem pod wpływem alkoholu na terenie Gminy.
8. Brak aktualnej diagnozy problemów społecznych.
9. Wydatki w Gminie przewyższające jej dochody na przestrzeni ostatnich lat.
10. Ograniczone możliwości finansowe wspierania działalności i organizacji pozarządowych.



SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Rozwój turystyki.</li><li>2. Rozwój gospodarczy Gminy.</li><li>3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój.</li><li>4. Aktywizacja społeczna mieszkańców.</li><li>5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.</li><li>6. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.</li><li>7. Dostępność do informacji oraz pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.</li><li>8. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</li><li>9. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im, dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.</li><li>10. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi.</li></ol>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Starzejące się społeczeństwo Gminy.</li><li>2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo–lecnicze dla osób starszych.</li><li>3. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.</li><li>4. Zapotrzebowanie rodzin na opiekę dla dzieci do lat 3.</li><li>5. Wzrost problemów opiekuńczo–wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.</li><li>6. Zwiększenie się liczby mieszkańców wymagających pomocy instytucjonalnej.</li><li>7. Zwiększenie się poziomu przestępczości.</li><li>8. Przedłużające się i sformalizowane procedury otrzymania dofinansowania.</li><li>9. Brak perspektyw na rozwój instytucji i organizacji pozarządowych.</li></ol>

### 3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

**Wizja** rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Jasło została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych i brzmi następująco:

*Gmina Jasło rozwiązująca problemy społeczności lokalnej w sposób zrównoważony, poprzez podejmowanie odpowiednich działań administracji samorządowej, organizacji pozarządowych i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w mieszkańcach i zasobach;*



*wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne,  
kulturalne i edukacyjne.*

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, w brzmieniu:

*Uświadomienie bieżącej sytuacji społecznej oraz wskazanie kierunków zmian do budowania Gminy w pełni wykorzystującej potencjał lokalny, wspierającej mieszkańców, przeciwdziałającej różnym formom wykluczenia i marginalizacji, a także integrującej środowisko społeczne.*

#### 4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło przyniesie:

- ✓ stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- ✓ wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- ✓ poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- ✓ zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- ✓ wzrost atrakcyjności Gminy jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- ✓ wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- ✓ wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- ✓ poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.



## 5. Ramy finansowe

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Jasło. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty/programy konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę Jasło oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018–2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2020–2025 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle.



Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych  
na terenie G M I N Y J A S Ł O  
n a l a t a 2 0 2 1 – 2 0 2 5

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	3 433 515
2	2019	3 326 617
3	2020	7 703 790
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
4	2021	3 792 543
5	2022	3 887 357
6	2023	3 984 541
7	2024	4 084 155
8	2025	4 186 259
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	120 660
2	2019	119 317
3	2020	130 000
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
4	2021	125 358
5	2022	128 492
6	2023	131 704
7	2024	134 997
8	2025	138 372
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	18 193 414
2	2019	21 031 925
3	2020	24 847 877
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
4	2021	24 828 500
5	2022	25 449 213



6	2023	26 085 443
7	2024	26 737 579
8	2025	27 406 018

## 6. System wdrażania Strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem, koordynatorem i głównym realizatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Problemów Społecznych.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest gmina Jasło.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

### **Plan komunikacji społecznej dokumentu**

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowania wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Po uchwaleniu Strategii przez Radę Gminy, zostanie umieszczona na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej.

## 7. Monitoring

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.



Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do wykazania za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki opisowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z:

- danych statystycznych GUS,
- jednostek organizacyjnych UG,
- Komendy Powiatowej Policji,
- PUP,
- ze sprawozdań GOPS,
- GKRPA,
- sprawozdań z realizacji lokalnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS przy ścisłej współpracy z gminą Jasło co roku. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Podkreślić należy, że wszystkie podmioty realizujące (bądź wspierające realizację) zadania wynikające z niniejszej Strategii są zobowiązane do przedstawienia stosownych informacji na wezwanie głównego realizatora i koordynatora, jakim jest GOPS. Obowiązek ten dotyczy w szczególności takich podmiotów jak: szkoły, placówki zdrowia, GOK, Biblioteka, urząd gminy.

## 8. Ewaluacja

### 8.1. Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.



## 8.2. Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

## 8.3. Narzędzia ewaluacji

Zakłada się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

## 8.4. Okres ewaluacji

Planuje się przeprowadzenie w 2026 roku ewaluacji końcowej, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

## 9. Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony





zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.



## IV. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:



- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina–Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Jasło, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.



## V. Bibliografia

1. Ankieta dotycząca skali zjawiska przemocy w rodzinie, realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz prowadzonych działań pomocowych wobec osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie – dane za lata 2017–2019.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. <https://bdl.stat.gov.pl>
4. <https://www.polskawliczbach.pl>
5. <https://poradnik.ngo.pl>
6. <http://www.gov.pl>
7. <http://www.psychiatriapolska.pl>
8. <http://sejm.gov.pl>
9. <https://www.gminajaslo.pl>
10. Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
11. Gminny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasło na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022.
12. Gminny Program Wspierania Rodzin dla Gminy Jasło na lata 2020–2022.
13. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok.
14. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Jasło na lata 2021–2025.
15. Program współpracy Gminy Jasło z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok.
16. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
17. Oniszczyk J., *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.
18. Raport o stanie Gminy Jasło za 2018 i 2019 rok.
19. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za rok 2019.
20. Staręga–Piasek J., *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013.
21. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020.
22. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
23. Yaziji M., Doh J., *Organizacje pozarządowe a korporacje*.



## VI. Spis wykresów, tabel i rysunków

### Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Jasło w latach 2017–2019 .....	15
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn w Gminie na przestrzeni lat 2017–2019 .....	15
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców Gminy według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.....	16
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017–2019 .....	18
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017–2019.....	18
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017–2019 (w milionach złotych)...	20
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017–2018 (w złotych).....	20
Wykres 8. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019 w porównaniu do województwa podkarpackiego oraz całej Polski (w procentach).....	21
Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie na przestrzeni lat 2017–2019 .....	22
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 roku.....	23
Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	23
Wykres 12. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017–2019 .....	25
Wykres 13. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców Gminy oraz w województwie podkarpackim w latach 2017–2019 .....	26
Wykres 14. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2017–2019.....	33
Wykres 15. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017–2019 .....	33
Wykres 16. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019 .....	36
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2018–2019 .....	39
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018–2019.....	40



Wykres 19. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo–wychowawczych w latach 2017–2019 .....	41
Wykres 20. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta na przestrzeni lat 2017–2019 .....	41
Wykres 21. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017–2019 (w zł) .....	42
Wykres 22. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017–2019.....	45
Wykres 23. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017–2019 .....	53
Wykres 24. Skala przemocy w rodzinie – liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2017–2019.....	60
Wykres 25. Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę w latach 2017–2019.....	62
Wykres 26. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy na przestrzeni lat 2017–2019 .....	66
Wykres 27. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie na przestrzeni lat 2017–2019.....	67
Wykres 28. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017–2019 .....	72
Wykres 29. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017–2019.....	73
Wykres 30. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym na przestrzeni lat 2017–2019 .....	74
Wykres 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017–2019 .....	77
Wykres 32. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017–2018 (liczba osób) .....	78
Wykres 33. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018–2019 (liczba osób).....	79
Wykres 34. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017–2019.....	79
Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017–2019 .....	80



## Spis tabel

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019 .....	16
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2017–2019 .....	17
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie Jasło na przestrzeni lat 2017–2019 .....	26
Tabela 4. Korzystający z instalacji techniczno–sanitarnych w % ogółu ludności w latach 2017–2019 (w procentach).....	27
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu jasielskiego w 2019 roku.....	28
Tabela 6. Zestawienie porównawcze pożarów i miejscowych zagrożeń na terenie gminy Jasło w 2019 roku.....	29
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017–2019.....	34
Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017–2019 .....	34
Tabela 9. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w 2019 roku.....	35
Tabela 10. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017–2019 .....	35
Tabela 11. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2017–2019.....	39
Tabela 12. Struktura wydatków na świadczenia wychowawcze w latach 2018–2019 .....	40
Tabela 13. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017–2019 .....	45
Tabela 14. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jasło w roku 2018 i 2019.....	53
Tabela 15. Dane dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą na przestrzeni lat 2017–2019 .....	60
Tabela 16. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2017–2019 .....	61
Tabela 17. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017–2019.....	67
Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2017–2019 (z podziałem na wiek) .....	72
Tabela 19. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie – w podziale na płeć oraz liczba osób długotrwale bezrobotnych na przestrzeni lat 2017–2019.....	73
Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy na przestrzeni lat 2017–2019 (wraz z kwotą świadczeń w zł) .....	77



Tabela 21. Liczba i rodzaje odnotowanych interwencji i przestępstw na terenie gminy Jasło w latach 2018–2019 ..... 84

### Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Jasło na tle sąsiednich gmin ..... 14  
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Jasło według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku) ..... 19